

پدافند زیستی

نشریه قرارگاه پدافند زیستی (شفا)

شماره دوم - خرداد ۹۴

رئیس سازمان پدافند غیر عامل کشور در معرفی قرارگاه پدافند زیستی (شفا)

مهمترین هدف صیانت از سرمایه انسانی

اختلاف وزارت بهداشت و سازمان دامپزشکی در مورد خمیر مرغ

سامانه تلفن همراه برای کنترل سلامت کالاها

محیط زیست نیازمند دیپلماسی فعال و کارآمد

«لوزان» محیط زیست کجاست؟

همدلی و همزبانی میان مردم و مسئولان

نامگذاری امسال با محوریت همدلی و همزبانی میان مردم و مسئولان، نشان‌دهنده حساسیت مقام عظمای ولایت به این مقوله در شرایط کنونی و با توجه به تحریم‌ها و تهدیدهای دشمنان است. ایشان چنین تعبیری داشتند: «برداشتن گام‌های اساسی در راستای تعالی و عزت کشور بدون مشارکت و همدلی مردم امکان‌پذیر نیست و در این راه ملت عزیز، بزرگ، شجاع، بصیر، دانا و باهمت ایران و همچنین دولت خدمتگزار، به یکدیگر اعتماد و صمیمانه با هم همکاری کنند.» اولویت‌های ما در سازمان پدافند غیرعامل نیز در سال جاری همسو با فرمایشات حضرت آقا است. از آنجا که رسالت مابقی اثر کردن تهدیدات از جمله تهدیدات زیستی بر کشور است، ابتدا باید توانایی شناسایی و رصد تهدید را در کشور به سطح مطلوب برسانیم. باید تهدید تخصصی هر حوزه را با نگاه تخصصی همان حوزه بشناسیم و این ممکن نخواهد بود مگر اینکه از توان و ظرفیت علمی و پژوهشی دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی استفاده کنیم. در عمل باید به جوانان و قشر دانشگاهی و محققان کشور اعتماد و یک زبان مشترک علمی در جهت تحقق این اهداف تبیین کنیم. گام بعدی، همدلی بین صنایع مختلف کشور با سیاست‌های راهبردی سازمان است مثلاً در حوزه زیستی دستیابی به صنایع بومی مرتبط با بحران‌های زیستی بسیار مهم و اساسی است. در واقع با حمایت دولت و ایجاد انگیزه در بخش‌های مختلف خصوصی با رویکرد خوداتکایی و خودکفایی، باید ظرفیت‌های کشور را ارتقا داد. همه این فعالیت‌های سازمان از تولید مفاهیم، دستورالعمل و آیین‌نامه تا افزایش توان سخت‌افزاری و ایجاد تجهیزات لازم آن، هنگامی موثر و کارآمد خواهد بود که در صحنه عمل، آحاد مردم عزیز و بزرگوار کشورمان به باور عمومی در باره تهدیدات مختلف از جمله تهدیدهای زیستی رسیده باشند و با مشارکت و همدلی با دستگاه‌های مربوط و اداره کل پدافند غیرعامل در استان‌ها، مدیریت تهدید را تسهیل و کارا کنند. علاوه بر این، با کاهش سطح آسیب‌رسانی، امنیت زیستی جامعه را افزایش دهند. یکی از اهداف اصلی دشمن در خلق تهدیدها، گسست بین مردم و حکومت است اما در صورت تجلی و تحقق شعار امسال، نقشه آنها به بن بست می‌خورد و مگر آنها به خودشان برمی‌گردد (انشاء...) و در این میان فرهنگ‌سازی و آموزش پدافند زیستی، اولویت دارد.

دکتر غلامرضا جلالی فراهانی

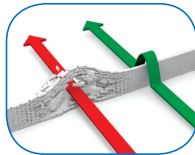
جستارهای بنفعا

۴ لازم است پدافند غیر عامل به عنوان ...

۵ هدف پدافند زیستی، میانت از سرمایه انسانی

۱۰ نیاز به درک مشترک در ماموریت های سازمان ...

۱۲ تبیین نقش هلال احمر در پدافند زیستی

۱۶ لیست نگرانی های وزارت بهداشت

۲۱ تب خونریزی دهنده کریمه کنگو چیست؟

۲۵ تبدیل وضع قرمز به زرد

انسان

دام

غذا

آب

محیط زیست

کشاورزی

سازمان پدافند غیر عامل کشور

صاحب امتیاز: سازمان پدافند غیر عامل کشور، قرارگاه پدافند زیستی
 مدیرمسئول: دکتر غلامرضا جلالی
 سردبیر: دکتر کوروش خالقی
 دبیر تحریریه: دکتر فاطمه خالقی
 مدیر هنری: حمید فاتح
 ویراستار: زهرا سادات صفوی
 حروفچینی: حمیده محمدی
 با همکاری: انتشارات بنکدار
 آدرس: تهران، استاد حسن بنا، روبروی بوستان امید، موقعیت سلمان فارسی
 شماره تلفن: ۱۵ - ۲۲۵۱۷۰۱۳
 آدرس سایت: www.Paydarymelli.ir
 با تشکر از اعضای هیات تحریریه و شورای سردبیری

گفت و گو با محمد صالح جوکار، عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی:

لازم است پدافند غیر عامل به عنوان یک اولویت جدی مطرح شود

اجازه ندهیم که حوزه سلامت ما به کشورها و قدرت‌هایی وابستگی داشته باشد که به دنبال ایجاد بحران برای انسان‌ها هستند. برای اینکه پدافند غیر عامل در کشور ما قدرتمند و موفق شود نیاز است نهادهای درگیر و مربوطه به صورت جدی به این بحث وارد شوند و برای تقویت آن گام بردارند

وقتی صحبت از پدافند غیر عامل می‌شود، با سه‌نگاه مواجه می‌شویم؛ برخی افراد آنچه را تحت این عنوان از سوی دولت‌ها و ملت‌ها پیگیری می‌شود، چیزی مساوی با توهم توطئه می‌دانند. گروهی هم جامعه بین‌الملل را چنان توانمند تصور می‌کنند که مقابله با آنها را غیرممکن فرض می‌کنند. نگاه سومی هم هست که نگاه جاری سازمان پدافند غیر عامل است و آن اینکه تهدید توهم نیست و کشور می‌تواند قدرت بازدارندگی و رفع تهدید را داشته باشد. در مورد آنچه در کشور ما تحت عنوان پدافند غیر عامل انجام گرفته و باید انجام گیرد، با محمد صالح جوکار، عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی و دانشجوی دکتری «تهدیدات امنیت ملی» گفت و گو کردیم و درباره قوانین و شرایط ایران در حوزه پدافند غیر عامل و شایعات موجود در زمینه تهدیدهای غیر نظامی پرسیدیم.

۱؟ برخی فیلم‌های هالیوودی و برخی شایعات رسانه‌ای خبر از جنگ‌های غیر نظامی در حوزه سلامت می‌دهند. شرایط کشور مادر پدافند زیستی در حوزه سلامت چگونه است؟ این موضوع ابعاد گوناگون دارد. سلامت غذا و تغذیه، سلامت انسان‌ها، سلامت ژنتیک انسان‌ها از این موارد است. مثلاً اخباری به گوش می‌رسد که برخی کشورها و مراکز تحقیقاتی، مشغول به تحقیق درباره ژنوم مردم کشورهای دیگر هستند.

به عبارتی، آنها با دستیابی به اطلاعات ژنتیکی این کشورها، برای آسیب‌رسانی به مردم آنها برنامه‌ریزی می‌کنند و قصد استفاده از روش‌های گوناگون مانند استفاده از مواد شیمیایی، از طریق مواد غذایی و ورود به چرخه تغذیه و دستکاری در ژنوم دارند. در این‌بخش هم مراکز همسوس با پدافند غیر عامل این موضوع را به‌طور جدی پیگیری کنند. به عبارتی پدافند غیر عامل و اصول اساسی آن باید به‌طور جدی رعایت شود. باید سیاست‌گذاری در این زمینه درست باشد، به طوری که بتوانیم ذخایر ژنتیک خود را کامل و با دقت بسیار حفظ کنیم تا به آن صدمه‌ای وارد نشود. این موضوع در حوزه سلامت بسیار مهم است. موضوع مهم دیگر، بحث تغذیه است؛ امروز در سراسر جهان بر مسئله غذا تمرکز کرده‌اند و تلاش بسیاری در این زمینه انجام می‌گیرد. امروزه غذا یکی از مواردی است که در عرصه جنگ‌ها از سوی کشورها مورد استفاده قرار می‌گیرد. در این زمینه اولین کاری که می‌توان انجام داد، برنامه‌ریزی در نوع تغذیه و سبد غذایی خانواده‌هاست. این موضوعات بسیار مهم است و باید این سبد غذایی را به گونه‌ای مدیریت کنیم که سلامت مردم از طریق تغذیه حفظ شود و شاخص‌های آن ارتقا یابد.

اقدام‌های اساسی و راهبردی در زمینه سیاست‌گذاری و ایجاد راهکارها و اجرایی کردن آن انجام شده است. امروزه می‌توانیم به جرات بگوییم در سطح منطقه در زمینه پدافند غیر عامل، در جایگاه بالایی قرار گرفته‌ایم. نمونه آن در تاسیسات فردو است و نمود آن در رفتار کشورهای مذاکره‌کننده است که امروزه اجازه نمی‌دهند در فردو غنی‌سازی داشته باشیم.

۲؟ به نظر شما، به عنوان عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی و نماینده مردم، قوانین موجود، امکان ایجاد سد مستحکم در برابر حمله‌ها ایجاد می‌کند؟

در زمینه تاسیس سازمان و هم در سایر بخش‌های این حوزه مصوبات خیلی خوبی وجود دارد. اما اگر هم جایی لازم است قانونی اصلاح شود، خوب است دولت در این زمینه لایحه خود را بیاورد و مجلس آن را تصویب کند. در بررسی مستندات قانونی پدافند غیر عامل به چند مورد می‌توانیم اشاره کنیم؛ در آیین‌نامه اجرایی بند ۱۱ ماده ۱۲۱ قانون برنامه چهارم توسعه، به الزام دولت در زمینه پدافند غیر عامل اشاره شده است. علاوه بر آن، در سیاست‌های کلی دفاعی مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام نیز در زمینه تقویت توانمندی دفاعی، به تقویت و توسعه سیستم پدافند غیر عامل توجه شده است. سیاست‌های کلی نظام درباره پدافند غیر عامل کشور را به تصویب رسانده که کامل و جامع است. در سیاست‌های کلی برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه کشور، ابلاغی مقام معظم رهبری نیز بر گسترش پدافند غیر عامل تاکید شده است. همچنین مجمع تشخیص مصلحت نظام، بر همین اساس به نظر نمی‌آید در این زمینه مشکل قانونی وجود داشته باشد.

۳؟ با توجه به اینکه مدتی است پدافند غیر عامل در دستور کار بسیاری از کشورهای جهان قرار گرفته است، به عنوان عضو کمیسیون امنیت ملی مجلس، ارزیابی تان از فعالیت‌هایی که در کشور در این زمینه انجام می‌شود، چیست؟

با توجه به تجربه تاریخی ایران به خصوص پس از انقلاب، با توجه به آنچه در دوران جنگ تحمیلی اتفاق افتاد و همچنین دوره‌های دیگر که در عرصه‌های گوناگون تلاش برای نابودی کشور را شاهد بودیم و حمله‌های گوناگون استخبار جهانی، ضرورت توجه به پدافند غیر عامل بسیار محسوس است. حتی در زمان فعلی نیز از زوایای گوناگون تهدیداتی به صورت بالقوه برای کشورمان وجود دارد بنابراین لازم است پدافند غیر عامل به عنوان یکی از اولویت‌های جدی مطرح شود. البته اقدام‌های خوبی انجام گرفته است و می‌توان از تشکیل سازمان پدافند غیر عامل به عنوان گام موثری در این زمینه نام برد. در این سازمان، پیگیری‌های لازم،

شوند چون راه‌های بسیاری برای این کار وجود دارد که بدون جنجال و سرو صدا بتوانند سلطه خود را بر کشورهای دیگر اعمال کنند. به گونه‌ای که بر مبنای آن بتوانند راه پیشرفت و تعالی ملت‌ها را سد کنند. یکی از موارد، دستیابی به ژنوم و نقشه ژنتیکی مردم یک کشور است. وقتی این اطلاعات در اختیارشان قرار گیرد، می‌توانند با انجام آزمایش‌های گوناگون راه‌های تغییر این ژنوم را پیدا کنند و برای افزایش وابستگی و سلطه بر سایر کشورها اقدام‌هایی انجام دهند.

آیا توجه به وجود چنین تهدیدهایی چه باید بکنیم؟

باید با دقت، نظارت و برنامه‌ریزی صحیح مانع آن شویم که به نقشه ژنتیکی ما دست یابند و این اطلاعات را به‌عنوان اطلاعات سری مورد حفاظت قرار دهیم. باید مراقب باشیم این اطلاعات ساده و با سهل‌انگاری در اختیار این کشورها قرار نگیرد. در پایان هم باید خاطرنشان و تاکید کنیم برای اینکه پدافند غیرعامل در کشور ما قدرتمند و موفق شود نیاز است نهادهای درگیر و مربوطه به‌صورت جدی به این بحث وارد شوند و برای تقویت آن گام بردارند. ■

ندهیم که حوزه سلامت ما به کشورها و قدرت‌هایی وابستگی داشته‌باشد که به دنبال ایجاد بحران برای انسان‌ها هستند.

آیا چندی پیش شایعه «سرقت ژن ایرانیان به بهانه کمک به بیماران سرطانی» مطرح شد. بعدها در اخبار به این موضوع اشاره شد که این بانک مغز استخوان وابسته به بنیاد «یورپ دانه» در هلند است و با دریافت این نمونه بزاق‌ها، کدهای ژنتیکی برای ایرانیان آماده می‌کنند. بعد از آن نیز این نمونه‌ها به آژانس اطلاعات مرکزی آمریکا که زیر نظر سازمان سیا فعالیت می‌کند، ارسال می‌شود. جایی که پیشرفته‌ترین تحقیقات را برای کشتار یا کنترل جوامع به وسیله سلاح‌های ژنتیکی انجام می‌شود. اینگونه شایعات را چقدر باید جدی گرفت؟

توجه داشته باشید که این شایعات را نه می‌توان کاملاً رد و نه اثبات کرد اما باید به آنها توجه کنیم. در دنیای کنونی تحقیقات و مطالعات بسیاری در این زمینه انجام شده‌است. امروز مانند گذشته نیست که کشورها حتماً بخواهند با جنگ سرد و نظامی بر هم مسلط

امروزه یکی از روشهای بدون جنجال و سروصدا برای سلطه بر کشورها، دستیابی به ژنوم و نقشه ژنتیکی مردم آن کشور و ایجاد تغییر در آن است. بنابراین باید با دقت، نظارت و برنامه‌ریزی صحیح مانع آن شویم

آیا تاکنون در این زمینه برنامه‌هایی اجرا شده است؟

قطعاً سیاست‌گذاران ما برنامه‌هایی در راستای پدافند غیرعامل دارند. چنانچه در سطح بین‌المللی شاهد اتفاقی‌هایی از این دست بوده‌ایم. در حال حاضر کشورهای پیشرفته، در کشورهایی که وابستگی و عقب‌ماندگی دارند، در ابعاد گوناگون سلامت ورود پیدا کرده‌اند و حتی آزمایش‌های خطرناکی در این کشورها انجام می‌دهند. همه این موارد هوشیاری بسیار می‌طلبد. باید در این زمینه با نگاهی جامع وارد شویم و اجازه

رئیس سازمان پدافند غیرعامل کشور در معرفی قرارگاه پدافند زیستی:

هدف پدافند زیستی، صیانت از سرمایه انسانی

در پدافند زیستی ارزش‌های قابل‌بحثی وجود دارد که مهم‌ترین آنها صیانت از سرمایه انسانی است و امیدواریم اقداماتی که در راستای پدافند زیستی شروع شده است، برای کشور موثر باشد. با توجه به اینکه موضوع پدافند زیستی جدید است و در سازمان‌های مختلفی انجام شده است، بر آن شدیم با همکاری با دولت محترم و اختیاراتی که به سازمان داده شد، قرارگاه پدافند زیستی را تشکیل دهیم تا به صورت هماهنگ در تمام نقاط کشور اجرایی شود.

وجود ندارد. همچنین درک مشترکی در دستگاه‌های اجرایی از آن موجود نیست که باید ایجاد شود. معضل دوم، نبود چشم‌انداز، اهداف و راهبردهای مشترک است. از جمله معضلات قابل‌بحث دیگر می‌توان به نداشتن تجارب کافی در زمینه پدافند زیستی، نبود سامانه رصد، پایش و آشکارسازی و تشخیص خودکفای تهدید، ضعف فرهنگ‌سازی، ضعف در نیرو و نظر تخصصی‌سازی، وابستگی دانش، نبود بانک اطلاعاتی تخصصی و آسیب‌پذیر بودن زیرساخت‌های مهم کشور اشاره کرد. این معضلات ما را بر آن می‌دارد که سیستم قوی و یکپارچه بومی در برابر تهدیدات زیستی داشته باشیم. در سند راهبردی زیستی به دنبال آن هستیم که تمام دستگاه‌های دولتی درگیر در این مساله استان‌ها به صورت موازی و هماهنگ اجرا کنند. به یک هدف مشترک و یک چارچوب خاص رسانده شوند تا بتوانند راهشان را درست پیدا کنند.

سیاست اجرایی قرارگاه

سیاست اجرایی قرارگاه این است که مساله پدافند زیستی را هم در دستگاه‌های اجرایی و هم استان‌ها به صورت موازی و هماهنگ اجرا کند که خوشبختانه کار انجام شده است.

- سیاست این است که وضع موجود در راستای سند تعیین شده ساماندهی شود.
- از جمله دیگر سیاست‌های اجرایی، تاکید بر خودکفایی تشخیص، در اولویت قرار گرفتن حوزه‌های زیستی مشترک انسان و دام
- فعال‌سازی و تقویت استان‌های پرخطر
- ساماندهی و سازمان‌دهی شبکه‌ای آزمایشگاه‌ها
- فرهنگ‌سازی و آموزش
- ارتقای آمادگی‌های پدافند زیستی
- تدوین و عملیاتی‌سازی سند پدافند زیستی در هر ۶ حوزه
- ایجاد بانک اطلاعاتی، حمایت از صنعت پدافند زیستی در دولت و بخش خصوصی
- ساماندهی سامانه رصد، پایش، کنترل تهدید زیستی در مقیاس زیستی و انسانی است. ■

حمله به زیرساخت اقتصادی در بستر تهدید زیستی که در واقع شامل مسموم‌سازی محصولات کشاورزی و... می‌شود، استفاده از عوامل زیستی که نمونه‌های مختلفی از آن‌را می‌توان برشمرد و انجام حملات بیوتروریسم علیه انسان.

تهدید زیستی در دو زمان مختلف رخ می‌دهد؛ یکی در زمان صلح که بیشتر برای فشار به دولت است و دیگری در زمان جنگ که اهداف خاص دیگری را دنبال می‌کند بنابراین باید این زمان‌ها از یکدیگر تفکیک شود. تهدیدات زمان صلح بیشتر با اهداف اقتصادی، سیاسی و امنیتی است ولی بیشتر زمینه اقتصادی دارند.

جنگ زیستی در تمام حوزه‌های زیست محیطی

یکی از ویژگی‌های جنگ زیستی این است که فاعل مجهول است. ویژگی دوم آنکه تمام حوزه‌های زیست محیطی را در بر می‌گیرد. انتقال این نوع تهدید سریع است، تجهیزات محور است، تولید سلاح در این نوع جنگ ساده است، در اثبات منشاء مهاجم با مشکلات اساسی حقوقی مواجه هستیم و آخرین ویژگی، وجود بستر مشترک انسان و دام است که می‌تواند کشور ما را تحت تاثیر قرار دهد.

پدافند زیستی چرخه‌ای تولید کرده‌ایم که در آن از پایش شروع شده و به مرحله تشخیص می‌رسیم که پس از آن باید منشاء تهدید را یافت و به مرحله هشداردهی در سیستم دست پیدا کرد، در ادامه، تصمیم‌گیری برای عملیات است سپس محدودسازی و ایزوله کردن و رفع آلودگی، درمان و کنترل و در انتها چرخه مصون‌سازی است و این چرخه دوباره ادامه خواهد یافت. در این چرخه طیف وسیعی از اقدامات انجام می‌گیرد تا بتواند از سرمایه‌های ملی زیستی کشور حفاظت و مراقبت کند.

وجود سیستم قوی و یکپارچه بومی

باید جدی بودن تهدید زیستی را باور داشته باشیم. این تهدید در کشورهای مختلف به یک مولفه قدرت شده تبدیل است و باید توجه ویژه‌ای به این موضوع کرد تا آسیب‌پذیری کشور به حداقل برسد. در مواجهه با این نوع تهدید با چند معضل مواجه هستیم؛ اولین معضل این است که درکی از ادبیات تهدید زیستی

این قرارگاه در ۶ حوزه زیستی، کشور را مدیریت و ساماندهی می‌کند که در این راستا و با تلاش‌هایی که از آبان ماه سال ۱۳۹۲ در این حوزه انجام گرفته، پیش‌نویس سند مشترک تهیه شده و آماده بهره‌برداری است. بنابراین این پیش‌نویس را ابلاغ کردیم تا بتوانیم محور اقدامات کلان دستگاه‌های اجرایی که در حوزه پدافند زیستی فعالیت دارند، قرار دهیم. در این سند ۶ حوزه به صورت کلی و ۱۰ دستگاه اجرایی مستقیم مسئولیت اجرایی را بر عهده دارند. به حدود ۷ الی ۸ دستگاه اجرایی نیز مسئولیت پشتیبانی در این زمینه داده شده است. این سند که با اجماع کلی و در نظر گرفتن تمام نکات در دفاع زیستی به تصویب سازمان پدافند غیرعامل رسیده است، به عنوان میثاق مشترک برای اجرا و حرکت این دستگاه‌ها در اختیارشان قرار می‌گیرد.

تهدید زیستی برای دشمنان ما اولویت دارد

دشمنان کشور در تحلیل خود برای کشورشان ۵ نوع تهدید در نظر گرفته‌اند که اولین آن، تهدید زیستی است و معتقدند که توجه به این نوع تهدید اولویت دارد. ما نیز باید نگاه ویژه‌ای به این تهدید داشته باشیم بنابراین با توجه به طیف گسترده تهدید زیستی آن‌را به ۳ دسته تقسیم کرده‌ایم؛ اول، تهدید زیستی ناشی از حوادث طبیعی است که بیشتر اشاره به دخالت نکردن انسان دارد، دوم، استفاده از اقدامات تروریستی که در قالب بیوتروریسم یا تروریسم زیستی مورد استفاده توجه قرار می‌گیرد و گروه آخر این تهدیدها، ناشی از یک کشور است که در آن یک کشور علیه کشور دیگر تهدید زیستی به کار می‌برد که این نوع تهدید را «جنگ زیستی» گویند. در واقع به طور کلی منشاء تهدیدات زیستی را طبیعت، تروریسم و کشور مهاجم می‌دانند و تهدید نوع سوم طیف وسیعی را در بر می‌گیرد.

در پدافند زیستی به ۶ حوزه توجه می‌شود

در پدافند زیستی حوزه انسان به عنوان هدف غایی، حوزه دام و طیور و آبزیان، نباتات، آب‌آشامیدنی و صنایع غذایی یا همان غذا را کامل در بر می‌گیرد. در این راستا ۳ سناریو برای حمله زیستی محتمل است؛

برخورداری از ظرفیت‌های لشکری و کشوری

نقطه قوت پدافند غیر عامل مقابله هوشمندانه با تهدیدات

امن و پایداری بومی به‌عنوان یک نیاز دائمی و حیاتی موضوعی است که باید حیطه آن همه پروژه‌های ملی را دربرگیرد.»

جزایری عملکرد پدافند غیرعامل را گامی مثبت و تاثیرگذار در راستای تحقق منویات و فرامین مقام معظم رهبری و فرمانده کل قوا در زمینه ساماندهی و روزآمدسازی سامانه دفاع غیرعامل کشور دانست و گفت: «دشمنان ملت ایران به‌خصوص آمریکا و رژیم صهیونیستی و حامیان پروژه تحریم و تهدید باید بدانند جمهوری اسلامی به برکت الطاف الهی و پشتوانه مردمی خود و برخورداری از منابع انسانی قوی به‌ویژه جوانانی متعهد، خوداتکا، هوشمند، ورزیده و با انگیزه تهدیدها را به‌فرصتی برای ارتقای بازدارندگی و پایداری‌ها و نیز شکوفایی، پیشرفت و عبور افتخارآمیز از موانع و گردنه‌های صعب‌العبور تاریخی قرار داده است.»

در ساختار دفاعی کشور در چارچوب الزامات و مبانی علمی و متناسب با شرایط کشور و توجه به مختصات تهدیدات دشمن را خردمندانه ارزیابی و تاکید کرد: «وجود نخبگان و متخصصان بومی در جامعه علمی و دانشگاهی کشور پشتوانه بسیار غنی و تعیین‌کننده‌ای است که هم‌اکنون سازمان‌های متولی پدافند غیرعامل در این راستا نگاه خود را به آن معطوف کرده‌اند. انشاء... مردم ایران در آینده نزدیک شاهد نتایج نقش‌آفرینی و مجاهدت آنان در این زمینه خواهند بود.

معاون ستاد کل نیروهای مسلح با تقدیر از اقدامات و برنامه‌های سازمان پدافند غیرعامل کشور در راستای نهادهای سازشی فرهنگ دفاع غیرعامل کشور و فعال کردن قرارگاه‌های چندگانه خاطر نشان کرد: «توسعه

معاون ستاد کل نیروهای مسلح گفت: «رصد تهدیدات علیه زیرساخت‌های امنیت ملی کشور و مقاومت و مقابله هوشمندانه با آن، نقطه موفقیت پدافند غیرعامل در جمهوری اسلامی ایران است.»

به‌گزارش فرهنگ نیوز، به‌نقل از اداره ارتباطات و اطلاع‌رسانی ستاد کل نیروهای مسلح، سردار سیدمسعود جزایری، معاون امور بسیج و فرهنگ دفاعی ستاد کل نیروهای مسلح اظهار داشت:

وی افزود: «تعامل و هم‌افزایی بین حوزه‌های مسئول در عرصه دفاع عامل و دفاع غیرعامل و دستیابی به الگوهای بومی پیشرفته، مدرن و کارآمد در امور پدافندی، ارتقای توان بازدارندگی و عمق‌بخشی اقتدار ملی در عرصه‌های سخت و نرم برای رویارویی پیروزمندانه در برابر تهدیدها از جمله اقدامات موثری است که مورد اهتمام جدی نیروهای مسلح و سامانه‌های پدافندی غیرعامل است.»

معاون ستاد کل نیروهای مسلح گفت: «رصد تهدیدات علیه زیرساخت‌های امنیت ملی کشور و مقاومت و مقابله هوشمندانه با آن، نقطه موفقیت پدافند غیرعامل در جمهوری اسلامی ایران است.»

معاون امور بسیج و فرهنگ دفاعی ستاد کل نیروهای مسلح با اشاره به اهمیت تعامل، هماهنگی و همکاری دستگاه‌ها و مراجع مسئول و موثر در حوزه پدافند غیرعامل گفت: «تشکیل قرارگاه دفاع سایبری برای اجرایی کردن سیاست‌های نظام در این زمینه یک فرصت و ظرفیت راهبردی را ایجاد خواهد کرد.»

جزایری، طراحی مدل‌های جدید و هوشمند دفاعی

تعامل و هم‌افزایی بین حوزه‌های مسئول در عرصه دفاع عامل و دفاع غیرعامل و دستیابی به الگوهای بومی پیشرفته، مدرن و کارآمد در امور پدافندی، ارتقای توان بازدارندگی و عمق‌بخشی اقتدار ملی در عرصه‌های سخت و نرم برای رویارویی پیروزمندانه در برابر تهدیدها از جمله اقدامات موثری است که مورد اهتمام جدی نیروهای مسلح و سامانه‌های پدافندی غیرعامل است

”

مستند قانونی پدافند زیستی کشور

۲. سند چشم انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران
جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه، با هویت اسلامی و انقلابی، الهام بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و مؤثر در روابط بین الملل

۱. رهنمودها و تدابیر مقام معظم رهبری در حوزه پدافند غیرعامل
من به مسأله پدافند غیرعامل خیلی اهمیت می دهم هم برای کل کشور و هم برای شما وزارت دفاع (۸۶/۰۳/۰۳)
پدافند غیرعامل مثل مصونیت سازی برای انسان است. از درون ما را مصون می کند. معنایش این است که حتی اگر دشمن تهاجمی هم بکند و زحمتی هم بکشد و ضرب و زوری هم بزند، اثری نخواهد کرد. این پدافند غیرعامل نتیجه اش این است، ببینید چقدر مهم است که ما این حالت را در کل پیکره کشور و جامعه در دستگاه های مختلف به وجود بیاوریم. کاری بکنیم که همت ما فقط مصروف به این نباشد که دشمن را منصرف کنیم یا برای مقابله خودمان را آماده بکنیم، نه، کاری کنیم که مصونیت در خودمان به وجود بیاوریم و این با پدافند غیرعامل تحقق پیدا می کند بنابراین این مسئله بسیار مهمی است که باید راه بیفتد. (۹۱/۰۸/۰۷)

۴. بند ۳ از آیین نامه اجرایی «طرح جامع میکروبی کشور مصوب شورای عالی امنیت ملی به شماره ۳۷۲-۳۳۸/۳۰۷/۲۰۷ مورخ ۱۳۷۸/۴/۲۳»
«برای تقویت پدافند عمومی کشور در برابر تهدیدات زیستی موضوع بند (۲-۳) قسمت طرح جامع، در صورت احتمال کاربرد سلاح های میکروبی و اقدامات تروریستی میکروبی، کمیته ای با مسئولیت ستاد کل نیروهای مسلح، مدیریت بحران را بر عهده گرفته و با بهره برداری از کلیه امکانات وزارتخانه ها به منظور مقابله سریع با شیوع بیماری اقدام خواهد کرد.»

۳. بند ۵ از سیاست های کلی پدافند غیرعامل ابلاغی مقام معظم رهبری
تهیه طرح جامع پدافند غیرعامل در برابر سلاح های غیرمتعارف نظیر هسته ای، میکروبی و شیمیایی

۵. بند ۲-۲ از طرح جامع میکروبی کشور به شماره ۳۷۲-۳۳۸/۳۰۷/۲۰۷ مورخ ۱۳۷۸/۴/۲۳
«مسئولیت اصلی مقابله با شیوع طبیعی بیماری های میکروبی بر عهده نهادهای غیر نظامی ذی ربط کشور است. بر این اساس ضروری است تمام وزارتخانه های ذی ربط، به خصوص بهداشت و درمان و جهاد کشاورزی کلیه امکانات لازم را برای تحقیق، تشخیص، درمان و مقابله با تمام بیماری های انسانی، حیوانی و گیاهی فراهم کنند. در صورتی که متعاقب بررسی ها و تحلیل اطلاعات و آنالیز نمونه های دریافتی از مناطق، احتمال کاربرد سلاح های میکروبی یا اقدامات تروریستی وجود داشته باشد، نهادهای نظامی کشور مدیریت بحران را بر عهده می گیرند و با بهره برداری از کلیه امکانات وزارتخانه ها برای مقابله هر چه سریع تر با بیماری اقدام خواهند کرد. در این راستا ضروری است بخش نظامی خود را در جهت تحقیق، تشخیص، درمان و مقابله با عوامل میکروبی که به عنوان سلاح به کار گرفته می شوند تجهیز، تقویت و در هنگام لزوم بسیج کنند.»

۶. بند (ج) ماده ۲۰۶ از نامه پنج ساله پنجم مصوبه مجلس شورای اسلامی ایران
«وزارت اطلاعات موظف است با تشکیل کمیسیون ویژه ای مرکب از دستگاه های اصلی ذی ربط برای تهیه و اجرای طرح جامع مبارزه با تروریسم زیستی و تعیین وظایف هر یک از دستگاه های منظور مبارزه هماهنگ با تروریسم زیستی به صورت یک اصل نهادینه شده در کشور تا پایان برنامه اقدام کند.»

تشریح سند

هماهنگی بین بخشی نیازمند بازنگری و اراده ملی است

نقد سند

| زهرا صادقی |

در حال حاضر، یکی از مهم ترین راه های مقابله با دشمن آمادگی است. با آمادگی می توانیم در برابر هر گونه سانحه ای مقاومت کنیم و خسارات وارده را به حداقل ممکن برسانیم. ایران در معرض تهدیدهای طبیعی و غیر طبیعی فراوانی قرار دارد. لازمه دفاع و پیشگیری از سانحه هم آمادگی است، شاید این همان است که به «پدافند غیر عامل» تعبیر می شود و همه ارگان های شکل دهنده کشور و حاکمیت را به هماهنگی و اقدام مشترک فرامی خواند. برای «نقد سند» خرداد ماه به سند پدافند زیستی از منظر هماهنگی های بین بخشی می پردازیم. به همین منظور با دکتر کتابون جهانگیری، دانشیار مرکز تحقیقات سنجش سلامت، پژوهشکده علوم بهداشتی جهاد دانشگاهی گفت و گو کرده ایم.

۱؟ همانطور که می دانید در صفحات ۱۷ تا ۲۰ تشریح سند پدافند زیستی، بسیار روشن چرخه پدافند زیستی و سازمان های عمل کننده آن شناسایی و معرفی شده اند. آیا فکر می کنید همین سند و قوانینی که از آن استخراج شده و خواهد شد، برای هماهنگی های بین بخشی کافی است؟

اگر بخواهم صریح و روشن پاسخ دهم، باید بگویم فقط روشن شدن جایگاه هادر سند و قوانین جاری و آینده کشور ضامن هماهنگی بین بخشی نخواهد بود چرا که سند به پاسخ بسیار مهم چگونگی همکاری ها اشاره ندارد و معمولاً هم سندها نمی توانند به جزئیاتی که چگونگی انجام وظایف لازم دارند، اشاره کنند. طبق سند به نظر می رسد نقش دستگاه ها، سازمان ها و حتی قوای سه گانه کشور معلوم شده است ولی اینکه چگونه می توان تبعیت و اجرائی کردن این سند را در مسیر کارها و وظایف فراوان و متعدد جاری که با آن دست به گریبان هستند، انتظار داشت، خیلی روشن نیست.

۲؟ در مسیر قانونی، یعنی انشای قانون به وسیله قوه مقننه، کارهای بسیار خوبی انجام شده است، اما آیا اجرای این قوانین تصویب شده در دستگاه هایی که متولی و مسئول اجرای اجزای سند پدافند زیستی کشور هستند، ارزیابی می شود؟ اصلاح این قوانین و اقدام هادر عمل باعث هماهنگی میان تمام دستگاه های مذکور شده اند؟

فراموش نکنیم کلید موفقیت در اجرای سند پدافند زیستی کشور، هماهنگی های بین بخشی است. هماهنگی بین بخشی، فرآیند اتحاد نیروها، دانش و ابزارهای لازم برای درک و حل مشکلات و مسائل پیچیده است اما این کار خارج از ظرفیت توان و مسئولیت یک بخش است. در سند پدافند زیستی کشور، شرکا و همکاران برای تشریح چرخه عملیاتی و معماری سازمانی قرارگاه پدافند زیستی به خوبی شناسایی شده اند.

۳؟ شناسایی همکاران و شرکا چه نقشی می تواند در ایجاد هماهنگی

ایفا کند؟ چون به هر حال دستگاهها وظایفی دارند و طبق قانون، هماهنگی با سند پدافند زیستی هم به آنها ابلاغ می شود.

علت اینکه هماهنگی مورد نظر ایجاد نمی شود، در همین نحوه تلقی است. شناسایی درست همکار و شرکا مرحله ای حیاتی است زیرا مشخص کننده مشروعبیت و درست بودن حرکت و توانایی در توسعه دیدگاه های جدید، نظرها و رویکردهایی است که توافق را شکل می دهد. همین توافق است که در عمل هماهنگی را بهتر می کند و فقط تشکیل دفتر پدافند غیر عامل در سازمان ها و دستگاهها کافی نیست، باید اقدام های عملی نیز انجام داد.

۴؟ با توجه به تنظیم و تصویب سند پدافند زیستی که منجر به تشکیل قرارگاه زیستی شده است، به نظر تان تا رسیدن به نقطه مطلوب در هماهنگی بین بخشی چقدر فاصله داریم؟

اسناد ملی مثل سند پدافند زیستی و شیمیایی نقش روشنگر و اصلاح کننده در طول انجام روند اجرائی شدن اهداف دارند؛ یعنی رسالت سازمان و به دنبال آن قرارگاه را برای دسترسی به افق چشم انداز و دستیابی به اهداف کلان تعیین می کنند اما بررسی وضع موجود کشور در موضوع پدافند و دفاع از کشور در موضوعات نوپدید خیلی روشن نیست. مرزهای همکاری و وظیفه دستگاهها روی هم همپوشانی دارند.

۵؟ ممکن است همپوشانی هایی را که به نظر تان ممکن است در روند اجرای کار و رسیدن به اهداف قرارگاه پدافند زیستی مشکل ایجاد کند، بفرمایید؟ یکی از مهم ترین کارها برای شروع هر فعالیتی در سیستم جاری کشور ابتدا باید براساس ساختارهای موجود کشور برنامه ریزی کرد. برای مثال سازمان مدیریت بحران در کشور تاسیس شده و وظایفی که برای آن در نظر گرفته شده تقریباً با تمام وظایفی که ممکن است قرارگاه پدافند زیستی روزی درگیر آن شود مشترک است. نکته ای که

سند راهبردی ماهیت خوبی دارد ولی برای جایگزینی و نهادینه سازی در دستگاهها، سازمانها و وزارتخانه ها نیازمند حمایت قانونی بیشتر و ارائه لوایح تکمیلی از طرف دولت است

تشریح سند

مهم است و به نظر می باید برای آن فکری داشت تعیین خطوط فاصل در انجام وظایف است.

۶؟ منظور تان چیست؟ شما از یک طرف از همکاری بین بخشی و اهمیت آن صحبت می کنید و در حالی صحبت خطوط فاصل را می کنید؟

بله، دقیقاً برای هماهنگی بین بخشی موفق روشن بودن خطوط فاصل بسیار مهم است. مثلاً در متن قانون و سپس سازوکار و وظایفی که برای سازمان مدیریت بحران کشور نوشته شده است، تکیه بر مدیریت بحران پس از وقوع بحران است اما آنچه من از فعالیت پدافند غیر عامل فهمیده ام این است که بنا بر پیشگیری و وقوع نیافتن بحران است؛ یعنی در این سازمان سعی شده یا بنا بر این است که تا آنجا که ممکن است مثلاً از ایجاد تهدید یا بحران یا جنگ زیستی جلوگیری شود.

۷؟ چطور چنین چیزی امکان پذیر است؟ مثلاً بلایا و حوادث طبیعی در گام نخست به نظر غیر قابل کنترل و پیشگیری به نظر می رسند، یا وقوع اپیدمی و همه گیری بسیاری از بیماریها به نظر غیر قابل پیشگیری هستند؟

بله، در بسیاری از مواقع چنین است، اما تجربه های جهانی و علم بشری پیامدهای بسیاری از این بلایا را کاهش داده است. با استفاده از همین تجربه هاست که چرخه پدافند زیستی طراحی شده است. این چرخه با اقداماتی برای تشخیص، امداد و نجات و تریاژ پزشکی، درمان، پیگیری عامل مهاجم، مدیریت بحران زیستی، معدوم سازی، پادتن سازی و آرامش بخشی در جامعه طراحی شده است؛ مثلاً راه های تشخیص وضعیت موجود جامعه از نظر قرارگاه پدافند زیستی چیست؟ یا آلان در وضعیت سفید، زرد یا قرمز هستیم و دلایل تقریباً مبتنی بر اسناد و مطالعات دقیق برای اعلام وضع موجود داریم؛ یعنی با وجود داشتن سازمان مدیریت بحران یا وزارت بهداشت و درمان یا سازمان غذا و دارو، به نظر می رسد رصد و مونیتورینگ جامعه برای ایجاد روند ثابت و دائمی گزارش دهی از این نظر هماهنگی ندارد. ■

۳ وجه تمایز نقش سازمان پدافند غیر عامل در مدیریت تهدیدات و سازمان مدیریت بحران

از منظر ۳ کارشناس ارشد و متخصص مدیریت بحران:

خلاء درک مشترک در میان سازمان‌ها

اشرف خالقی |

تشکیل سازمان پدافند غیر عامل بدین معناست که مفهوم تهدید و دفاع در کشور تغییر کرده است. اگر بتوانیم با توکل بر خداوند متناسب با تهدیدات، تمهیدات دفاعی مناسب را طراحی، اجرا و از آنها بهره‌برداری کنیم، می‌توانیم امیدوار باشیم که خداوند متعال نیز درهای بسته را بگشاید و راه‌هایی را برای انجام وظیفه نشانمان دهد. حفظ امنیت و دفاع از جان، مال و ناموس ملت در برابر خطرهای انسان‌ساخت (ManMade) و طبیعی نیز تغییرات زیادی داشته است. درسند پدافند زیستی کشور برای دفاع از مرزهای بیولوژیک کشور طراحی و معماری خاصی دیده شده است. در معماری سازمانی قرارگاه پدافند زیستی ذینفعان و سطح همکاری‌ها مشخص شده است. در این طراحی برای ایجاد بنای مستحکم دفاعی در مقابل تهدیدات زیستی از سازمان‌های مشارکتی نام برده شده است. این سازمان‌ها عبارتند از: ۱. وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و آموزش کشور، ۲. جمعیت هلال احمر سازمان صدا و سیما، برای بررسی وضع همکاری‌های بین بخشی و ارزیابی خدمات جمعیت هلال احمر از منظر پدافند غیر عامل و پدافند زیستی نیازمند انجام پژوهش و بررسی نظرهای کارشناسان این عرصه هستیم. در پرونده این شماره سعی داریم با پیگیری نظر کارشناسان ارزنده و صاحب نظر در موضوع کاهش خطرپذیری در بلایا و سوانح، به دنبال پاسخ باشیم.

بلایای طبیعی و اهمیت آن برای جامعه، این است که سازمان‌های مسئول و رسانه‌ها به خصوص رسانه ملی هیچ توجهی به اهمیت این آموزش‌های همگانی به جامعه نشان نمی‌دهند. در واقع به دلیل اینکه رسانه ملی سطح وسیعی از مردم جامعه را تحت پوشش قرار می‌دهد، اگر در این زمینه جدیت لازم به خرج دهد، هم سطح فرهنگ عمومی در خصوص این آموزش‌ها افزایش می‌یابد و هم استقبال خوبی از آن خواهد شد. معاون آموزش همگانی، عمومی و تخصصی جمعیت هلال احمر در پاسخ به این سوال که آیا با توجه به وضعیت خاص سیاسی و امنیتی کشور که مرتب از سوی قدرت‌های بیگانه به حمله تهدید می‌شویم، برای مقابله به تهدیدهای ساخته دست بشر اقدام‌هایی انجام داده‌اید، گفت: «از سال‌ها قبل در قالب آموزش‌های مقابله و امدادسانی با حملات شیمیایی، میکروبی، پرتویی و هسته‌ای، بسته‌های آموزشی طراحی کرده‌ایم و آموزش

به وسیله سازمان‌ها، نهادهای مسئول و رسانه‌ها جدی گرفته شود در حالی که براساس نتایج پژوهش جامعی که انجام شد، میزان این آگاهی‌ها، آمادگی و اطلاعات مردم در برابر انواع بلایا، بحران‌های طبیعی و غیرطبیعی بسیار ضعیف است و مردم جامعه ما هیچ شناختی درباره چگونگی مواجه شدن با انواع بحران‌های احتمالی و نحوه محافظت از خود ندارند.»

نجفی با اشاره به اینکه بحران به مفهوم واقعه یا حادثه‌ای است که می‌تواند اثر منفی بر اموال و سلامت انسان‌ها داشته باشد، به طوری که شدت واقعه در بحران به حدی است که می‌تواند عملکرد طبیعی جامعه را مختل کند و حادثه‌رو دانه فقط با کمک منابع خارج از محیط‌های واقعه قابل جبران است، وجه تمایز یک واقعه معمولی با بحران را اینگونه شرح داد: «در وقایع معمولی منابع؛ یعنی نیروی انسانی و کمک‌های مادی محل وقوع رویداد، برای رفع نیاز کافی است اما در بحران برای اینکه وقایع را مدیریت کنیم، به منابع انسانی مانند نیروهای امدادگر، امکانات و تجهیزات مختلف کمک‌رسانی خارج از محیط وقوع حادثه نیاز داریم.»

به گفته این کارشناس مدیریت بحران، متأسفانه یکی از دلایل درک پایین مردم جامعه ما از ضرورت آگاهی و استقبال از آموزش‌های همگانی در برابر

دکتر مهدی نجفی، معاون آموزش همگانی، عمومی و تخصصی جمعیت هلال احمر کشور و پزشک و متخصص سلامت در بلایا و فوری‌ها، در صحبت‌های خود ضمن اشاره به اهداف و گستره وظایف و مأموریت‌های سازمان هلال احمر افزود: «یکی از وظایف مهم ما که در اساسنامه جمعیت هلال احمر نیز آمده، برنامه‌ریزی و اقدام برای آمادگی و مقابله با حوادث و سوانح و آموزش عمومی در این زمینه و تربیت کادر امدادی و نیروی انسانی مورد نیاز است. البته آموزش همگانی بدون کمک سازمان‌ها و نهادهای دولتی و عمومی قابل انجام نیست. او در پاسخ به این سوال که در شرایط عادی معمولاً مدیریت بخش‌های مختلف با هم هماهنگ نیستند، آیا در هنگام وقوع حادثه هماهنگی و مدیریت واحد کمی دور از انتظار به نظر نمی‌رسد، گفت: «مدیریت بحران بر عهده سازمان مدیریت بحران است و فقط وظیفه بخش امداد و نجات بر عهده جمعیت هلال احمر است.

معمولاً پیشگیری از وقوع بحران که در حقیقت حلقه اول مدیریت بحران است نیز در حیطه وظایف سایر دستگاه‌ها و سازمان‌هاست.» نجفی درباره ارزیابی خود از این همکاری‌های بین‌بخشی توضیح داد: «بر اساس اعلام سازمان ملل، ایران یکی از ۱۰ کشور اول حادثه‌خیز در جهان است بنابراین آموزش‌های همگانی و مدیریت بحران در جامعه ما باید به صورت یک برنامه مشترک

اقدامات برای مدیریت و مقابله با حوادث غیرطبیعی و ساخته دست بشر باید از دفتر پدافند غیر عامل در شهرداری تهران پرسیده شود
-مهندس نادى

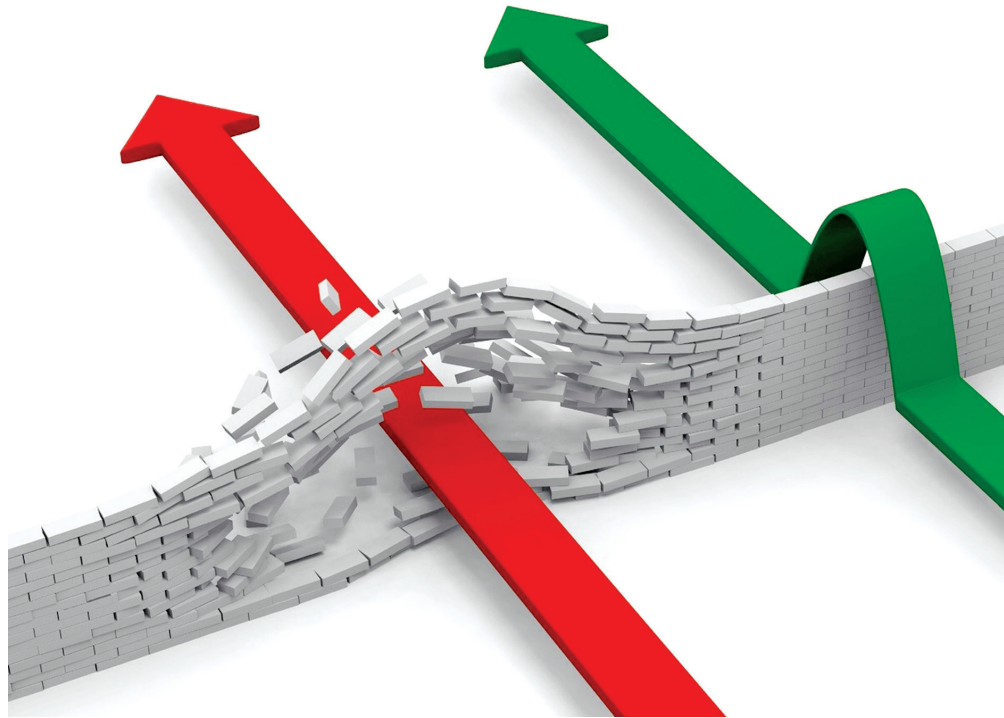

مردم جامعه ما هیچ شناختی درباره چگونگی مواجه شدن با انواع بحران‌های احتمالی و نحوه محافظت از خود ندارند
-دکتر نجفی

آیا می‌دانید؟

نیروی دریایی آمریکا
مسئول امداد و نجات
در زلزله‌های تیتی

ناو بیمارستانی آمریکایی کامفورت (USNS Comfort) چند روزی است که در نزدیکی ساحل بندر پورتورنس لنگر انداخته است و هلیکوپترهای بیماراران نیازمند اقدام‌های تخصصی و خصوصاً خدمات جراحی را به آن می‌رسانند. با لنگر انداختن کشتی بیمارستانی نیروی دریایی آمریکا در بندر پورتورنس، ظرفیت درمان زخمی‌ها و بیماراران نیازمند اقدامات جراحی افزایش یافته است. این بیمارستان غول‌پیکر شناور که ۲۷۲ متر طول دارد، دارای ۱۲ اتاق عمل و مجهز به هزار تخت برای درمان و بهبود است. این کشتی بیمارستانی با ۲۵۰ تخت‌خواب و کادر کامل پزشکی و بهداشتی ۵۵۰ نفره در کمتر از ۷۲ ساعت به حرکت درآمد. بیشترین تعداد کادر پزشکی از مرکز ملی نیروی دریایی در بتزادای مریلند و بیمارستان نیروی دریایی در پورتسموت در ویرجینیا هستند. کشتی کامفورت دارای امکان مراقبت‌های محدود، ساده، متوسط و پیشرفته و همچنین بخش بازپروری است. این کشتی بیمارستانی در آخرین پیام خود از طریق توئیتر، اطلاع داد که ظرف ۲۴ ساعت گذشته، ۶۳ بیمار را بستری کرده، ۵۹ عمل جراحی انجام داده و یک کودک را به دنیا آورده است. ■

در نهایت، با دکتر مهرباب شریفی سده با توجه به سابقه حضور در گروه‌های امداد و نجات در کشورهای مثل رواندا، سودان و زلزله ۲۰۱۰ هائیتی را در کارنامه دارد به صحبت نشستیم. ایشان با استفاده از تجارب مشترک گروه درمان اضطراری جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران است که بر اساس واقعیت‌های ملموس میدان حادثه و ارزیابی‌های میدانی به ما گفتند: می‌توان از تجارب گذشته درس‌هایی را که از یک سانحه آموخت. بیم از آنکه با وجود همه تلاش‌ها و همتی که در راه ارتقای آمادگی‌ها مصروف شده، هنوز آمادگی مطلوب در گروه‌های عملیاتی ما ایجاد نشده و این گروه‌ها از کاستی‌های گوناگونی رنج می‌برند. وی در مورد لزوم هماهنگی بین‌بخشی جمعیت هلال احمر با پدافند غیرعامل گفت: «این هماهنگی بسیار ضروری است» دکتر شریفی سده به فراز و نشیبی که امدارسانی در کشور در دوره‌های مختلف مدیریتی داشته، اشاره کرد. او از به کشتی بیمارستانی و همچنین قطار بیمارستانی که در هنگام حمله عراق به کشور از بین رفت یاد کرد و افزود: «هنوز جایگزینی برایشان ساخته نشده» در ادامه جمعیت هلال احمر با سازمان پدافند غیرعامل برای ارتقای سطح عملیات امداد نجات برای سناریوهای احتمالی پیش‌رو ضروری است. ■

«هماهنگی با همکاری و تمرین به‌دست خواهد آمد.» مهندس محسن نادری، قائم‌مقام سازمان مدیریت بحران شهر تهران نیز با اشاره به اقدام‌های متعدد برای کاهش صدمه‌های ناشی از بلایا و حوادث طبیعی در شهر تهران و تشکیل گروه‌های مردمی «دوام» یا داوطلبان واکنش اضطراری محلات و ۳۵ ساعت آموزش این افراد برای مقابله با زلزله و بلایای طبیعی و جلسات منظم هفتگی، ادامه داد: «این ستاد مسئولیتی در قبال حوادث غیرطبیعی یا ساخته دست بشر ندارد و وظیفه آن مقابله و مدیریت شهر در هنگام بروز حوادث طبیعی به‌خصوص زلزله است.» او در پاسخ به این سوال که اگر به‌طور مثال زائران کربلا به عفونتی دچار شده باشند و در زمان بازگشت به وطن برای جابجایی از متروی تهران استفاده کنند، این موضوع را چگونه می‌توانید تشخیص دهید و مدیریت کنید، گفت: «این از وظایف پدافند غیرعامل کشور است. در شهرداری تهران نیز دفتر پدافند غیرعامل وجود دارد و تدابیری برای مقابله با حوادثی از این قبیل اندیشیده شده است.» در پاسخ به این سوال که آیا هماهنگی‌های لازم صورت گرفته است، پاسخ روشنی ندادند و گفتند: «اقدامات برای مدیریت و مقابله با حوادث غیرطبیعی و ساخته دست بشر باید از دفتر پدافند غیرعامل در شهرداری تهران پرسیده شود.»

همکاری
مشترک جمعیت
هلال احمر با سازمان پدافند
غیرعامل برای ارتقای
سطح عملیات امداد نجات
برای سناریوهای احتمالی
پیش‌رو ضروری است
- دکتر شریفی سده

مقدمه‌ای بر فصل‌های مشترک در فعالیت‌های جمعیت هلال احمر و سازمان پدافند غیر عامل

تعیین نقش هلال احمر در پدافند زیستی

دکتر مهرباب شریفی سده / مدرس موسسه آموزش عالی هلال ایران

جمعیت هلال احمر با ایفای نقشی کلیدی در مدیریت بحران کشور، عملیات فوری، گسترده و راهبردی امداد و نجات را عهده‌دار است. مدیریت بحران در بلایای طبیعی و انسان‌ساخت دو حوزه اصلی کار سازمان مدیریت بحران است، اما هنگامی که خطرهایی به عمد جامعه و کشوری را هدف قرار گرفته و رد پای دشمن در آن مشهود باشد، سازمان پدافند غیر عامل ایفاگر اصلی نقش است و کنترل، فرماندهی و هدایت عملیات را عهده‌دار خواهد شد. در هر دو حالت مردمی که مورد تهاجم مخاطرات طبیعی یا مخاطرات عمدی و برنامه‌ریزی شده قرار گرفته‌اند، باید هر چه زودتر تحت حمایت قرار بگیرند و آسیب‌های وارده به آنان کاسته شود. از این روی در بخش پاسخگویی، انجام عملیات امداد و نجات در شرایط هجوم دشمن کار ویژه جمعیت هلال احمر است که باید با به‌کارگیری همه توان خود آن را به انجام رساند. همچون بلایای طبیعی، تهاجم دشمن نیز می‌تواند پیامدهای نامطلوبی چون مجروحیت، بی‌خانمانی، آوارگی، اپیدمی بیماری‌ها، مرگ و... به دنبال داشته باشد. تخریب سازه‌ها ضرورت جستجو و نجات شهری را به وجود می‌آورد و هجوم آوارگان و بی‌خانمان‌ها به کار بستن تدابیری برای اسکان اضطراری آوارگان را جدی می‌کند و در مخاطرات شیمیایی، زیستی و هسته‌ای نیز مشکل مصدومان انبوه، تخلیه مردم و ایجاد جان‌پناه‌ها اولویت اصلی خواهد بود.

تدبیر خطر درست شناسایی شود، اتخاذ تدابیری برای پیشگیری امکان‌پذیر و کاستن از آسیب‌پذیری جامعه کاملاً در دسترس خواهد بود. جمعیت هلال احمر در این بخش عهده‌دار نقش بارزی نیست ولی با توجه به مسئولیت آن در آموزش همگانی، در آمیختن و ادغام آموزش‌های فراگیر مردم در خصوص پدافند غیر عامل و چگونگی مقابله عمومی با دشمن با آموزش‌های همگانی بلایا می‌تواند مورد توجه سیاست‌گذاران و مدیران هر دو سازمان قرار گیرد. آمادگی، دومین بخش از اقدام‌ها در مدیریت بحران و پدافند غیر عامل است. فرآیند آمادگی به خودی خود

حوزه مدیریت بحران شبیه خواهد بود. اگر بر روال چرخه مطرح در مدیریت بحران بحث را با رویکرد پدافندی در پیش گیریم، به صواب نزدیک‌تر است. اقدامات پیشگیرانه Prevention
۲. اقدامات کاهش اثر Mitigation
۳. آماده‌سازی و آمادگی Preparedness
۴. پاسخگویی و مقابله Response
۵. بازسازی و عادی سازی Recovery
پیشگیری و کاهش اثر در پدافند غیر عامل جایگاهی بالاتر از مدیریت بحران دارد، از این روی که مخاطراتی که دشمن می‌آفریند و مشکلاتی که به عمد بر ما تحمیل می‌کند، اگر در فرآیند پیش‌بینی، ارزیابی و

عملیات امداد و نجات به دو بخش کاملاً مجزا تقسیم می‌شود:
الف- عملیات جستجو و نجات
ب- عملیات امداد و نجات از حوزه‌های اصلی مورد توجه در پدافند غیر عامل است زیرا کاستن از آسیب‌ها و رنج مردم از اهداف اصلی سازمان پدافند غیر عامل محسوب می‌شود. از طرفی، آسیب دشمن اغلب شدیدتر و گسترده‌تر از آسیبی است که بلایای طبیعی و انسان‌ساخت وارد می‌کنند چون با هوشمندی طراحی شده و زیرکی هر چه تمام‌تر به اجرا درمی‌آید، به همین دلیل است که مقابله با آن نیز پیچیده‌تر و تخصصی‌تر است. به‌طور کلی، پدافند غیر عامل به مجموعه اقدام‌هایی گفته می‌شود که مستلزم به‌کارگیری جنگ‌افزار نیست و با اجرای آن می‌توان از وارد شدن خسارات مالی به تجهیزات، تاسیسات حیاتی و حساس نظامی و غیرنظامی و تلفات انسانی جلوگیری کرد یا میزان این خسارات و تلفات را به حداقل ممکن کاهش داد بنابراین مدیریت مخاطرات در این حوزه نیز به

تدوین

تلنگر

خلبان خبرساز

| دکتر فاطمه خالقی |

در تقویم سلامت، ۱۸ تا ۲۴ اردیبهشت هفته هلال احمر است. حتما مطلعید که در هفته‌های گذشته هواپیمای ایرباس مسافری ۳۱۰ شرکت هواپیمایی ماهان در اجاره جمعیت هلال احمر کشور و حامل غذا و دارو برای مردم جنگ‌زده کشور یمن بود اما متأسفانه خلبان بهزاد صداقت‌نیا با ممانعت جنگنده‌های سعودی مجبور به بازگشت به ایران شد. کاپیتان صداقت‌نیا در توضیح این خبر می‌گوید: «این پرواز، پرواز چارتر هلال احمر بود که برای رساندن دارو و پزشکی از ایران به سمت فرودگاه یمن پرواز کرد. در آسمان کشور یمن، جنگنده‌های عربستان با استفاده از فرکانس کشور یمن ما را تهدید می‌کردند که اجازه نشستن در فرودگاه صنعا را ندارند. من هم اعلام کردم نیازی نداریم از شما اجازه بگیریم و مسیر را ادامه دادیم و به فرودگاه صنعا اعلام کردم که آماده نشستن در یمن پرواز هستیم.

جنگنده‌های عربستانی بال به بال ما پرواز می‌کردند، به طوری که با خلبانان جنگنده سلام علیک و خداحافظی دستی کردم. این جنگنده‌ها اصرار داشتند دنبال آنها بروم ولی وقتی فهمیدند قصد ما برای نشستن در فرودگاه صنعا قطعی است و هیچ عاملی نمی‌تواند باعث توقف این پرواز شود،

برج مراقبت، باند فرودگاه و هواپیماهای پارک شده در فرودگاه صنعا را بمباران کردند. وقتی جنگنده‌های سعودی متوجه چرخش هواپیمای ما و آمادگی برای فرود در باند موازی شدند، آن باند را هم بمباران کردند. «فیلم این حادثه در پایگاه اینترنتی شبکه بین‌المللی پرس تی‌وی تا روز جمعه ۱۱ اردیبهشت بیش از ۲ میلیون و ۲۰۰ هزار بار دیده شد.

| ما بچه‌های مظلوم

کشتی نجات سازمان هلال احمر جمهوری اسلامی ایران که حامل کمک‌های بشر دوستانه ملت ایران به مردم مظلوم یمن است، ۲۷ اردیبهشت وارد خلیج عدن شد. مسافران کشتی که شامل خبرنگاران، پزشکان، مسؤلان و کارکنان کشتی و گروهی از فعالان ضد جنگ از کشورهای آمریکا، فرانسه و آلمان هستند، برای رسیدن به بندر الحدیده مصمم هستند. در حال حاضر، یک فروند ناوچه نظامی عضو ائتلاف بین‌المللی علیه دزدان دریایی در حال اسکورت کشتی نجات است. به همین بهانه، عکسی که در هفته‌های گذشته الهام بخش بسیاری از مردم در گوشه و کنار دنیا بوده است را برای «عکس و مکث» این هفته انتخاب کرده‌ایم؛ عکسی که یک کودک مجروح یمنی را در حالی نشان می‌دهد که زخم رژیم آل سعود را بر تن دارد ولی انگشتانش را به نشانه پیروزی رو به دوربین گرفته است. ■

گسترده، زمان‌بر و پیچیده است. کسب آمادگی برای مخاطرات (به خصوص مخاطرات با احتمال وقوع بیشتر) در دو مقوله آمادگی سازمان‌های مقابله‌گر (پاسخگو) و آمادگی مردم قابل تحقق و انجام است. مولف‌های اصلی آمادگی عبارتند از:

- برنامه‌ریزی
- سازماندهی
- آموزش و مهارت‌آموزی
- تجهیز تمرین (مانور)
- بهبود بخشی

مخاطراتی که در حوزه پدافند غیر عامل مطرح می‌شوند، می‌توانند پیچیده‌تر و دارای پتانسیل آسیب بیشتر و گسترده‌تری باشند. در شرایط فعلی سازمان‌های امدادی چون هلال احمر برای مقابله با مخاطرات طبیعی و انسان‌ساخت از آمادگی بیشتری برخوردارند تا هجوم دشمن و مخاطرات زیستی، هسته‌ای، شیمیایی و... بر این اساس باید طی موافقت‌نامه‌های دو جانبه فرآیند آمادگی را برای مقابله با شرایط ویژه در هنگام هجوم دشمن طی کنند. در غیر این صورت، امدادگران آموزش ندیده و کارنازآموده، خود به اولین قربانیان صحنه تبدیل خواهند شد بنابراین بهتر است که طراحی‌های لازم برای آموزش‌های مشترک با هدف کسب آمادگی لازم برای حضور در صحنه‌های خاص بین ۲ سازمان به انجام رسد.

همچنین با طراحی سناریوهای محتمل وقوع برنامه مانور و تمرین عملیات جستجو و نجات با موضوعیت پدافند غیر عامل انجام شود.

از این روی که صحنه‌هایی که دشمن طراحی می‌کند و مخاطراتی که از روی قصد و عمد ایجاد می‌شود، مدیریت ویژه و عملیات‌های گسترده و پیچیده‌ای را طلب می‌کند و دانش، مهارت، ابزار و روش‌های پیشرفته‌تری را ضروری می‌کند.

همچنین امدادگران و نجاتگران در چنین صحنه‌هایی نیازمند تجهیزات و وسایل حفاظت فردی هستند تا بتوانند از خود محافظت کنند. آنچه روشن

است در شرایط کنونی به علت وجود نداشتن هماهنگی‌های گسترده و فراگیر در تمام سطوح رسیدن به چنین سطحی از آمادگی و کفایت دشوار به نظر می‌رسد.

در صورتی که حداقل بخشی از برنامه‌ها و فعالیت‌های مدیریت بحران با فعالیت‌ها سازمان پدافند غیر عامل تلفیق و ادغام شود.

پس از انجام مانورهای مشترک، ارزیابی و ارزشیابی کاستی‌ها و نواقص در برنامه بهبود می‌توان برای این کاستی‌ها فائق آمد. در نوشتار بعدی دیگر مراحل مدیریت بحران را پی خواهیم گرفت. ■

خطرهای ناشی از مواد شیمیایی خطرناک (اقدامات قبل، حین و بعد)

هنر زنده ماندن

مواد شیمیایی همه جا به چشم می‌خورند؛ در زندگی ما، در تصفیه آب آشامیدنی، محصولات کشاورزی و امور خانه‌داری کاربردهای زیادی دارند اما اگر همین مواد به شکلی اصولی استفاده شوند و طی مراحل تولید، ذخیره‌سازی، حمل و نقل یا مصرف در محیط منتشر شوند، می‌توانند برای انسان و محیط زیست خطر آفرین باشند. مواد خطرناک به شکل‌های مختلف می‌توانند باعث مرگ، بروز مصدومیت جدی و درازمدت عوارض بر سلامت و همچنین آسیب به ساختمان‌ها، منازل و سایر اموال شوند. کارخانه‌های سازنده مواد شیمیایی از منابع خطرناک هستند. از سایر منابع خطر می‌توان به پمپ بنزین‌ها، بیمارستان‌ها و محل‌های تخلیه و دفع مواد خطرناک اشاره کرد. مواد خطرناک به شکل مواد منفجره، مواد قابل اشتعال، سموم و نیز مواد رادیواکتیو وجود دارند که در نتیجه حادثه، حین حمل و نقل یا سانحه شیمیایی در کارخانه، در محیط، آزاد می‌شوند.

- از مقامات و مسئولان محلی خود درباره نحوه تمیز کردن زمین و اموال از آلودگی، کمک و راهنمایی بگیرید یا بخواهید که از آب دور بمانید یا کار دیگری انجام دهید.
- به محض مشاهده علائم و نشانه‌های غیرمعمول در بدن در پی درمان باشید. لباس‌ها و کفش‌هایی که در معرض آلودگی بوده‌اند، در محل محافظت شده و غیر قابل نفوذی قرار دهید و نگذارید با سایر مواد تماس پیدا کنند.
- به هر کسی که در ارتباط با شماست، هشدار بدهید که ممکن است در معرض مواد سمی قرار گرفته باشید.
- در صورت مشاهده هر نوع بخار یا سایر مواد خطرناک، اورژانس منطقه و محل زندگی خود را با خبر کنید. ■

• از مجروحان حادثه تا زمان شناسایی مواد پرخطر دور بمانید.

اگر در وسیله نقلیه قرار دارید

خودرو را متوقف کنید و در جستجوی سرپناه در یک ساختمان مناسب باشید. اگر ناچار به ماندن در خودرو هستید، پنجره‌ها و دریچه‌های خودرو را بسته نگهدارید و دستگاه تهویه و بخاری را ببندید.

اگر از شما خواسته شده در داخل منزل بمانید

- تمام درها و پنجره‌های بیرونی را قفل کنید. دستگاه تهویه، شومینه و سایر درهای داخلی را در صورت امکان ببندید.
- دستگاه تهویه را خاموش کنید.
- به اتاق امنی که از قبل مهیا کرده‌اید، بروید. این اتاق باید از سطح زمین بالاتر و کمترین روزنه را داشته باشد.
- روزنه‌ها و شکاف‌های زیر در و پنجره‌ها را با استفاده از حوله‌های مرطوب یا پوشش‌های پلاستیکی و نوارهای درزگیر ببوشانید.
- همچنین درزهای پنجره‌ها، دستگاه‌های تهویه، فن‌های خروجی آشپزخانه و فر خوراکی‌ها و خشک‌کن را با نوار و روکش‌های پلاستیکی، کاغذهای مومی و ورق آلومینیوم بگیرید.
- از موادی مثل نوار لوله برای پوشاندن سوراخ‌ها، روزنه‌ها و شکاف‌های اتاق استفاده کنید.
- اگر گاز یا بخار به طریقی وارد اتاق شده است، سعی کنید با استفاده از یک حوله یا پارچه نفس کوتاه بکشید. از خوردن یا آشامیدن هر نوع غذا یا آبی که احتمال آلودگی دارد، خودداری کنید.

اقدام‌های بعد از انتشار مواد شیمیایی خطرناک

- فقط در صورتی که مقامات اعلام کردند که محل امن است، به منزل خود بازگردید.
- پنجره‌ها و دریچه‌ها را باز کنید و فن‌ها را برای تهویه روشن کنید.

اقدام‌های قبل از انتشار مواد شیمیایی خطرناک

- یک روکش پلاستیکی، نوار لوله و قیچی به کیف نجات خود اضافه کنید.
- در خصوص مواد شیمیایی پرخطر اطراف خود، اطلاعات به دست آورید و افراد خانواده را نیز مطلع کنید.

اقدام‌های حین انتشار مواد شیمیایی خطرناک

- برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد مسیرهای تخلیه، پناهگاه‌های موقت یا روش انجام آن، گوش به زنگ اخبار رادیو و تلویزیون باشید.
- تا زمانی که میزان آلودگی کم نشده از منطقه خطر دور بمانید. در ضمن یادتان باشد که بعضی از مواد شیمیایی بو ندارند.

اگر از شما خواسته شده که محل را ترک کنید

- بلافاصله این کار را انجام دهید.
- از مسیرهای توصیه شده حرکت کنید چون گذر از میان‌ها امن نیست.
- آلودگی موجود در خانه را با بستن تمام پنجره‌ها، هواکش‌ها و خاموش کردن فن‌ها به حداقل برسانید.
- لوازم و کیف نجات را که از قبل آماده کرده‌اید، با خود بردارید.
- کمک به افراد نیازمند از جمله بچه‌ها، سالموردگان و افراد معلول را فراموش نکنید.

اگر در فضای بیرون گرفتار شده‌اید

- در فضایی خلاف جهت باد و در بلندی قرار بگیرید. سعی کنید حداقل یک کیلومتر از منطقه آسیب‌دیده دور شوید و به دیگران نیز کمک کنید تا خود را از مسیر و صحنه حادثه دور کنند.
- هرگز به مواد و مایعات ریخته شده، بخار و مه موجود در هوا یا رسوب مواد شیمیایی دست نزنید یا از میان آنها عبور نکنید. گاز، دود و بخارهای را استنشاق نکنید. در حالی که محل را ترک می‌کنید، دهان خود را با پارچه‌ای ببوشانید.

انتشار عوامل بیولوژیک (اقدامات قبل، حین و بعد)

اگر از «خط قرمز» گذشتند...

از نشانه یا علائم بیماری، حوزه و محدوده خطر و توزیع دارو و واکسن گوش به زنگ اخبار رادیو و تلویزیون باشید و در صورت بیماری به دنبال مراقبت‌های پزشکی باشید.

- اولین گواه و شاهد یک حمله ممکن است زمانی باشد که متوجه علائم بیماری در زمان در معرض قرار گرفتن مشکوک باشید اما فکر نکنید که هر بیماری به واسطه یک عامل بیولوژیک به وجود می‌آید. از دانش و آموخته‌های خود بهره بگیرید و پاسخ مناسب و درمان بهینه را به کار برید.

اگر مواد غیر معمول مشاهده کردید

- سریع از محل دور شوید.
- خود را با آب و صابون، به خوبی بشوید.
- با مقامات تماس بگیرید.
- برای کسب تکلیف و راهنمایی گوش به زنگ رادیو و تلویزیون باشید.
- اگر علائم بیماری را مشاهده کردید، درصد درمان برآید.
- مراقب بسته‌ها و نامه‌های مشکوک باشید چرا که ممکن است حاوی مواد منفجره، شیمیایی یا بیولوژیک باشند. به خصوص در مورد محل کارتان محتاط باشید.

از فیلترهای جاذب ذرات استفاده کنید

- فیلترهای جاذب ذرات در حمایت بیولوژیک بسیار مناسب هستند. اگر در خانه دستگاه گرمایشی و سرمایشی مرکزی همراه با فیلتر جاذب ذرات دارید، در صورتی که روشن است سیستم را در حالت گردش داخلی قرار دهید، در غیر این صورت دستگاه را خاموش کنید. اگر یک فیلتر جاذب ذرات قابل حمل دارید آن را همراه خودتان به داخل اتاقی که به عنوان سر پناه است، ببرید و آن را روشن کنید.
- اگر در آپارتمان یا دفتر کار خود هستید که مجهز به یک سیستم گرمایش و سرمایش مرکزی است، دستگاه تصفیه و فیلتر سیستم قادر است تا حدود زیادی در برابر آلودگی‌های بیولوژیک از شما محافظت کند. هر چند فیلترهای جاذب ذرات قادر به تصفیه عوامل شیمیایی نیستند.

اقدامات بعد از انتشار عوامل بیولوژیک

- نسبت به هر علامت یا نشانه بیماری مشکوک باشید.
- فکر نکنید که هر بیماری به واسطه یک عامل بیولوژیک به وجود می‌آید.
- لباس‌ها را از تن در آورید و همراه با لوازم شخصی داخل یک کیسه قرار دهید. در مورد استفاده و مصرف لوازم آلوده از راهنمایی‌های مسئولان بهره بگیرید.
- بدن‌تان را با آب و صابون بشوید.
- به دنبال درمان باشید، ممکن است از شما بخواهند از دیگران دور بمانید یا حتی برای مدتی قرنطینه شوید. ■

منبع: متن آموزش همگانی CBRN سازمان امداد و نجات هلال احمر

روش‌های انتشار و سرایت مواد بیولوژیک

- **ذرات معلق در هوا (aerosol):** عوامل بیولوژیک در هوا پخش شده و به شکل غبار رقیقی درمی‌آیند که تا کیلومترها حرکت می‌کنند. استنشاق این مواد باعث ایجاد بیماری در انسان و حیوان می‌شود.
- **حشرات و حیوانات:** برخی بیماری‌ها به وسیله حشرات و حیوانات مثل، کک، مگس، موش، پشه یا حیوانات اهلی منتشر می‌شوند.
- **آب و غذای آلوده:** برخی سموم و آلودگی‌های بیماری‌زا (پاتوژنیک) در ذخایر آب و غذای می‌مانند. بیشتر میکروب‌ها ممکن است به واسطه پختن غذا یا جوشاندن آب از بین بروند. با جوشاندن آب به مدت یک دقیقه می‌توان بیشتر میکروب‌ها را از بین برد اما برای از بین رفتن برخی دیگر ممکن است به مدت زمان بیشتری نیاز باشد.
- **انسان به انسان:** انتشار برخی موارد عفونی و مسری از این طریق است. انسان همواره منبع مساعد عفونت برای انتقال برخی از بیماری‌هاست.

اقدامات قبل از انتشار عوامل بیولوژیک

- نصب یک فیلتر جاذب ذرات با کیفیت بالا در ساختمان
- به دقت به هشدارهای مقامات و مسئولان در مورد نحوه برخورد با عوامل بیولوژیک گوش کنید.

آمادگی قبل از بروز مشکل

- برای اطمینان بیشتر در تمام موارد و ایمن‌سازی لازم است با پزشک خود صحبت و تمام موارد را بررسی کنید. بچه‌ها و افراد بزرگسال در برابر عوامل بیولوژیک بسیار آسیب‌پذیرند.
- یک فیلتر هوای مخصوص در مجرای دستگاه گرم‌مازای خود نصب کنید. این فیلترها ذرات با اندازه ۰/۳ تا ۱۰ میکرون را دفع می‌کنند و بیشتر عوامل بیولوژیک را که ممکن است وارد خانه شوند، فیلتر می‌کند. اگر سیستم مرکزی گرمایشی و سرمایشی ندارید، یک فیلتر جاذب ذرات قابل حمل را می‌توان به کار برد.
- مدیران باید نوع و سطح تصفیه و پاک‌سازی و همچنین میزان حفاظت در برابر عوامل بیولوژیک را در ساختمان‌های خود مشخص کنند و استانداردها و دستورالعمل‌های ایمنی سازمان‌های مسئول را دریافت کنند.

اقدامات حین انتشار عوامل بیولوژیک

- مقامات مسئول در امر بهداشت و درمان ممکن است نتوانند خیلی سریع اطلاعات ضروری را برای انجام کارهای لازم در یک حمله بیولوژیک فراهم آورند. تشخیص نوع بیماری و نحوه درمان آن و اینکه چه کسانی در خطر هستند، زمان‌بر است. برای کسب خبر و اطلاعات اعم

عوامل بیولوژیک، میکروارگانیسم‌ها یا سمومی هستند که می‌توانند باعث کشته شدن یا ایجاد ناتوانی و مصدومیت در افراد، احشام یا حتی آسیبی در محصولات کشاورزی شوند. ۳ گروه عمده عوامل بیولوژیک به صورت تسلیحات و بیروسی، باکتریایی یا سمی می‌توانند مورد استفاده قرار گیرند. رشد و نگهداری بیشتر عوامل بیولوژیک بسیار دشوار است. بیشتر آنها به واسطه قرار گرفتن در معرض نور خورشید یا سایر عوامل زیست‌محیطی به سرعت تجزیه می‌شوند حال آنکه برخی دیگر مانند میکروب سیاه‌زخم (آنتراکس) عمر طولانی دارند. عوامل بیولوژیک با پاشیدن و افشاندن در هوا، سرایت از (حیوانات آلوده) به انسان و نیز آب و غذای آلوده منتشر می‌شوند.

اختلاف وزارت بهداشت و سازمان دامپزشکی در مورد خمیر مرغ

لیست نگرانی‌های وزارت بهداشت

| محسن ظاهر میرزایی |

نشست خبری هفته سلامت با شعار «ایمنی غذا از مزرعه تا سفره» با حضور رئیس سازمان غذا و دارو، معاون بهداشت وزیر بهداشت، رئیس سازمان دامپزشکی کشور، مدیر کل دفتر بهبود تغذیه و رئیس انستیتو تحقیقات تغذیه وزارت بهداشت در حالی برگزار شد که رسول دیناروند در همان ابتدای جلسه اعتراض خود را مبنی بر حضور نداشتن برخی دوستان و جای خالی آنان در جلسه اعلام کرد. این جلسه، با یک اختلاف نظر بر سر خمیر مرغ ادامه پیدا کرد؛ رئیس سازمان غذا و دارو آن را غیرمجاز و رئیس سازمان دامپزشکی آن را مجاز خواندند. رسول دیناروند با بیان اینکه درباره خمیر مرغ با دامپزشکی جلسات متعددی داشتیم ولی متأسفانه به یک جمع بندی نهایی نرسیدیم، گفت: «از نظر ما کماکان استفاده از خمیر مرغ غیرمجاز است، اما دامپزشکی آن را سالم می‌داند.» وی با اشاره به اینکه استفاده از خمیر مرغ با روش کنونی برای تولید سوسیس و کالباس درست نیست، گفت: «دامپزشکی در این مسیر باید سرعت عملکرد خود را افزایش دهد، اما فشار تولید کنندگان را که منشأ اقتصادی دارد، نمی‌توان در این باره رد کرد.» رئیس سازمان دامپزشکی نیز با تأیید دغدغه‌های وزارت بهداشت درباره خمیر مرغ از صحت مجوزهای ارائه شده برای این محصول به وسیله دامپزشکی خبر داد و گفت: «سعی می‌کنیم هر چه سریع‌تر به تفاهمی در این زمینه برسیم.» مهدی خلج در خصوص اختلاف نظر با وزارت بهداشت بر سر تولید خمیر مرغ، تصریح کرد: «اقدام‌های صورت گرفته در مسیر تولید این محصول کاملاً قانونی و علمی است و کارخانه‌هایی که این محصول را تولید می‌کنند، ضوابط بهداشتی را به دقت اعمال می‌کنند.» وی در ادامه ضمن اظهار خوشبینی درباره عقد یک تفاهم‌نامه با وزارت بهداشت در خصوص تولید این محصول اظهار کرد: «در این زمینه جلساتی نیز برگزار شده است.» در ادامه این نشست خبری رسول دیناروند با بیان اینکه سلامت غذا یک مسئله فرابخشی است که به دستگاه‌های مختلف مرتبط است، گفت: «۲ میحث سلامت محوری و ایمنی و سلامت، از برنامه‌های اصلی امسال سازمان غذا و دارو هستند.» وی در تشریح محورهای سازمان غذا و دارو در خصوص ایمنی و سلامت غذا، افزود: «در مواردی که تولید کنندگان وارد کنندگان نیازمند دریافت مجوز از سازمان به منظور ورود به بازار هستند، سازمان غذا و دارو معیارهایی فراتر از استانداردهای موجود در نظر گرفته

است.» رئیس سازمان غذا و دارو از برنامه‌های جدی این سازمان به منظور کاهش میزان نمک، شکر، چربی و حذف اسید چرب ترانس در مواد غذایی در سال جاری خبر داد و گفت: «البته این کار را در سال گذشته نیز انجام دادیم.» وی با بیان اینکه بر چسب گذاری فرآورده‌های غذایی نیز به عهده این سازمان است، اظهار کرد: «این ضابطه امسال اجرایی می‌شود تا به مردم در انتخاب مواد غذایی کمک کند. همچنین درج علامت راهنمای تغذیه را اجباری کردیم تا مردم محصولاتی را که نمک، شکر یا چربی کمتری دارند انتخاب کنند چرا که در ریاضتی جامعه ما در این مواد زیاد است.»

دیناروند با بیان اینکه به فرآورده‌های غذایی که اصول سلامت محوری را رعایت می‌کنند، نشان استاندارد داده می‌شود، تصریح کرد: «این شرکت‌ها می‌توانند این نشان را روی بسته بندی‌های خود درج کنند تا مردم بدانند که این کالا سلامت محور است.» وی در تشریح دومین محور فعالیت‌های این سازمان گفت: «در راستای بحث ایمنی و سلامت، بقایای سموم و آلاینده‌هایی مثل نیترات‌ها و فلزات سنگین نباید بیش از حد مجاز در فرآورده‌های غذایی موجود باشد.» رئیس سازمان غذا و دارو همچنین به تجهیز آزمایشگاه کنترل وزارت بهداشت در سال جاری اشاره کرد و گفت: «این برنامه با اعتباری ۶۰ میلیون تومانی اجرا می‌شود، چرا که در گذشته به دلیل کمبود امکانات، در کنترل فرآورده‌ها ضعیف بودیم.» وی با بیان اینکه پایش آلاینده‌های ۷ محصول غذایی پرمصرف انجام شد، از نام بردن این ۷ محصول غذایی پرمصرف خودداری و تصریح کرد: «به طور میانگین ۸ درصد از هر محصول مطالعه شده دارای آلاینده بیش از حد مجاز بود. البته گزارش جامع و دقیق پایش این محصولات در نیمه اول اردیبهشت ماه امسال اعلام می‌شود و می‌توان گفت در کل وضعیت بهتر از گذشته است.»

دیناروند در بخش دیگری از سخنان خود از راه اندازی سامانه رهگیری دارو هادر سال جاری خبر داد و خاطر نشان کرد: «بازرسی‌ها و نظارت‌ها در زمینه قاچاق، نتیجه خوبی نداشته است بنابراین راه اندازی سامانه رهگیری کالاهای سلامت محور مانند داروها در حال پیگیری است.» وی با بیان اینکه برخی داروها مجهز به سیستم ردیابی جدید شده‌اند، گفت: «در آینده‌ای نزدیک نرم افزار ویژه تلفن همراه در اختیار مردم قرار می‌گیرد تا سلامت این گونه کالاها را کنترل کند.» رئیس سازمان

غذا و دارو در ادامه به موضوع عرضه شیر فله‌ای اشاره کرد و گفت: «وزارت بهداشت مخالف عرضه شیر فله‌ای است و آن را

به نفع سلامت مردم نمی‌داند. البته ما اعتقادی به مبارزه با عرضه فرآورده‌های سنتی نداریم و انتخاب را به عهده مردم گذاشته‌ایم اما توصیه ما در مورد شیر این است که مردم از محصولات پاستوریزه استفاده کنند.» وی همچنین به تشکیل کمیته ایمنی زیستی اشاره کرد و گفت: «سال گذشته با ۲ مورد محصول بیولوژیک در کشور مواجه شدیم که پس از آزمایش مشخص شد این محصولات از امکان معتبر تهیه شده است. البته مردم این را هم بدانند که همه این محصولات لزوماً خطرناک نیستند.» وی در مورد واردات این گونه محصولات به کشور گفت: «مازمانی به محصولی اجازه ورود به کشور می‌دهیم که در چند کشور مجوز ورود گرفته باشد و آزمایش‌ها نشان دهد که محصولات مشکلی ندارند. ضمن اینکه ما فلفل در کشور محصول تراریخته تولید داخل نداریم.»

«در آینده‌ای نزدیک نرم افزار ویژه تلفن همراه در اختیار مردم قرار می‌گیرد تا سلامت این گونه کالاها را کنترل کند.»

— دکتر دیناروند

قانون دامپزشکی کشور تمام وظایف برای ایمنی غذا از مزرعه تا سفره را در بر می گیرد اما...

۵۰۰ هزار لاشه دام و طیور آلوده ضبط شد

خوراک مرغ و گوشت جان خود را از دست دادند. وی به وجود سیستم ردیابی فرآورده‌های خام دامی نیز اشاره کرد و گفت: «روی هر محصول دامی کدی وجود دارد که مصرف کننده می تواند با ارسال آن از طریق تلفن همراه تمام چرخه تولید تا لحظه خرید محصول را مشاهده کند.»

خلج در پایان آمارهایی نیز از واحدهای پرورش دام، کشتارگاه‌ها، شناورهای صید، سردخانه‌ها، محل پرورش آبزیان و طیور صنعتی ارائه و خاطر نشان کرد: «در سال گذشته ۱۲ میلیون و ۵۰۰ هزار گوسفند، یک میلیون گاو، ۳۲ هزار گاو میش و ۷۴۰ میلیون طیور در کشتارگاه‌ها ذبح و از این تعداد ۷۰۰ هزار لاشه نیز ضبط شد. بر همین اساس بازرسی‌ها در ایام عید نوروز نیز انجام گرفت و در نهایت حدود ۱۹۰۰ پرونده تخلف به مراکز قضایی ارجاع شد.»

موضوع مهمی دانست و تصریح کرد: «لازمه رسیدن به فرآورده خام سالم نظارت بر همه حلقه‌ها از مزرعه تا سفره است. قانون دامپزشکی به گونه‌ای تنظیم شده که تمام وظایف از مزرعه تا سفره را در بر می گیرد. ما حتی قصد داریم قوانینی که از سال ۱۳۷۸ به بعد برای صادرات محصولات وضع شد، امسال در محصولات داخلی اجرایی کنیم.»

خلج به تب مالت در انسان که به بیماری هزارچهره معروف است اشاره کرد و افزود: «امروز دامپزشکی ایران مرجع بین‌المللی و صلاحیت‌دار فرآورده‌های صادراتی کشور است.» وی در مورد بازرسی‌های انجام شده در نوروز امسال گفت: «۱۸۴ هزار و ۵۱۰ مورد بازرسی انجام شده که طی آن ۴۶۲ هزار و ۹۸۷ محصول ضبط شده است.»

رئیس سازمان دامپزشکی کشور در مورد محصولات ارگانیک گفت: «ما مرغ ارگانیک در کشور نداریم، اما مرغ بدون آنتی‌بیوتیک وجود دارد.» وی با اشاره به صادرات میگو بر اساس استانداردهای لازم افزود: «ما باید تمام محصولات را از مزرعه تا صادرات به صورت بهداشتی رسیدگی و مخاطرات بیوشیمی آن را نیز بررسی می‌کردیم بنابراین در هفته سلامت با حضور ۲ وزیر جهاد کشاورزی و بهداشت و درمان از ۲ سامانه برای یکپارچه‌سازی قرنطینه و همچنین سیستم ردیابی محصولات رونمایی خواهیم کرد.» خلج با بیان اینکه بسیاری از بیماری‌ها از خوراک دام نشأت می‌گیرد، عنوان کرد: «در سال ۱۹۹۹ در آمریکا ۷۶ میلیون نفر به دلیل یک مشکل به مراکز بهداشتی مراجعه کرده بودند. در نهایت ۳۲۵

هزار نفر از آنان بستری شدند. در این بین ۵ هزار نفر نیز به دلیل یک عامل بیماری در

رئیس سازمان دامپزشکی کشور در نشست خبری هفته سلامت که با شعار ایمنی غذا از مزرعه تا سفره برگزار شد، در توضیح فعالیت‌های این سازمان گفت: «مبارزه با بیماری‌های مرتبط انسان و دام از وظایف مهم سازمان است، به طوری که مثلاً بیماری «تشانگان خاورمیانه» در زمان زیارت‌ها بسیار مطرح می‌شود. ما توانستیم در سال گذشته یکی از بزرگ‌ترین اقدام‌ها را برای پیش‌شترها و قرنطینه آنها برای نمونه برداری در استان سیستان و بلوچستان انجام دهیم و در نهایت ۳ نمونه و بروس را جدا کردیم.» مهدی خلج بهداشت فرآورده‌های خام دامی را برای جلوگیری از بیمار شدن انسان‌ها

امروز دامپزشکی کشور مرجع بین‌المللی و صلاحیت‌دار فرآورده‌های صادراتی کشور است - دکتر خلج

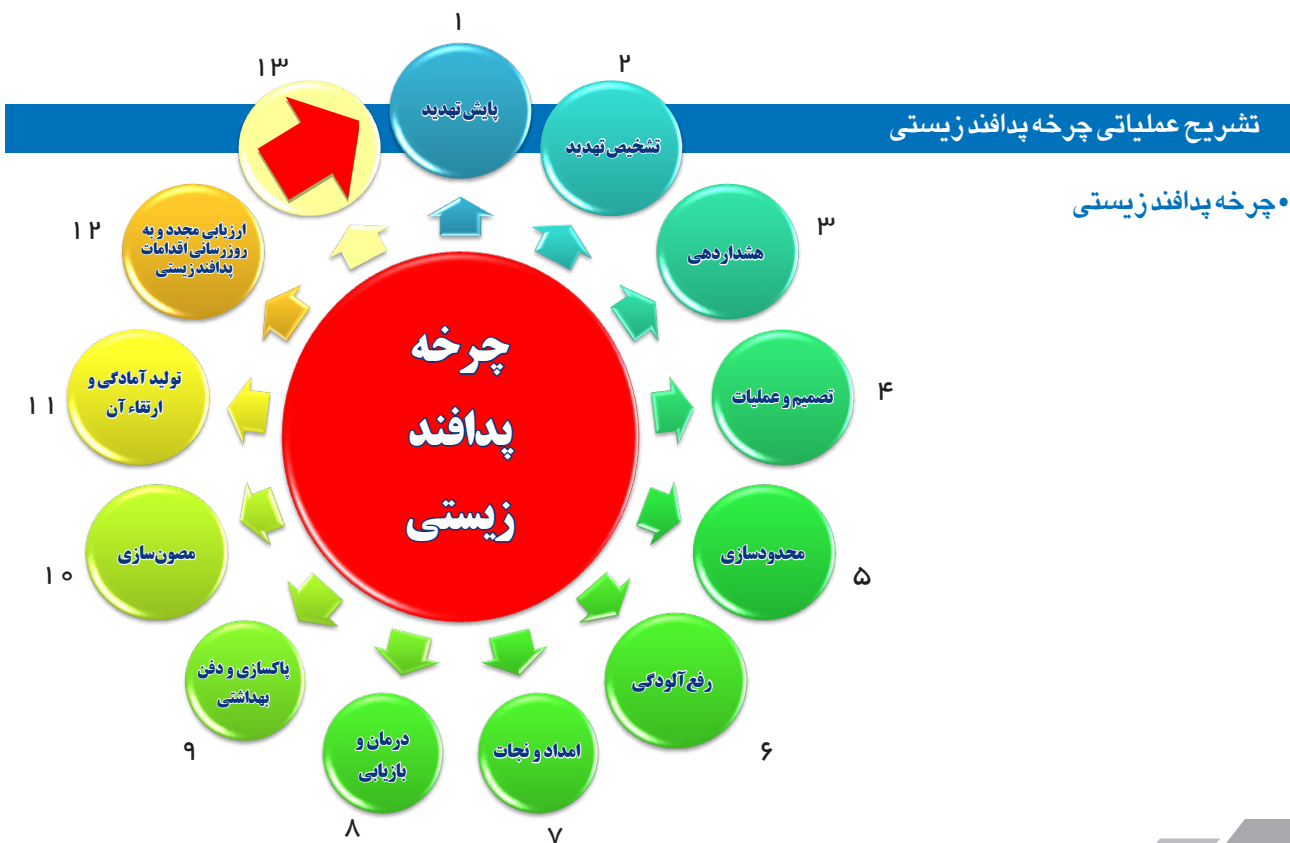
با مفاهیم اولیه **پدافند زیستی** آشنا شوید

واژه‌شناسی تهدیدات زیستی (۲)

برای تشریح چرخه عملیاتی لازم است برخی ویژگی‌های تهدیدات، بحران‌ها و جنگ‌های زیستی را یادآوری کرد. برخلاف حمله با سلاح‌های انفجاری متعارف و حتی سلاح‌های غیرمتعارف مانند سلاح‌های شیمیایی و هسته‌ای که ابعاد خسارات و تلفات ناشی از آنها پس از مدتی قابل محاسبه هستند، در حملات زیستی، وسعت خسارات غیرقابل پیش‌بینی است و هر روز که می‌گذرد، لایه‌های جدیدی از فاجعه هویدا می‌شوند و ابعاد آن گسترش می‌یابند. تاثیر حمله‌های زیستی پس از وقوع محدود باقی نمی‌ماند و در اندک زمانی ممکن است به یک بحران زیستی تبدیل شوند. از این رو شناسایی پیامدهای وقوع حوادث زیستی بسیار مهم است.

ردیف	نوع پیامد	چگونگی پیامد
۱	زیست محیطی	آلودگی، آسیب، تغییر، نابودی
۲	تأثیر بر موجودات زنده	اختلال، آسیب، تغییر، بیماری، نابودی
۳	تجاری	تضعیف، تغییر، اختلال، ارزیابی
۴	اقتصادی	تضعیف، تغییر، اختلال، ارزیابی
۵	سیاسی	تضعیف، براندازی، ارباب، تغییر، اختلال، ارزیابی
۶	نظامی	تضعیف، ارباب، تغییر، اختلال، ارزیابی
۷	حاکمیتی	تضعیف، براندازی، ارباب، تغییر، اختلال، ارزیابی
۸	اجتماعی	ارباب، تغییر، اختلال، ارزیابی
۹	فرهنگی	تغییر، اختلال، ارزیابی
۱۰	سلطه جویانه	تسلط مستقیم یا غیرمستقیم اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، حاکمیتی

پیامدهای وقوع حوادث زیستی

تشریح عملیاتی چرخه پدافند زیستی

چرخه پدافند زیستی

تشریح سند

- ۲. مشارکتی:** این سازمان‌ها وظیفه مشارکت در پدافند زیستی دارند:
- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و آموزش کشور
 - جمعیت هلال احمر
 - سازمان صدا و سیما
- ۳. حمایتی:** این سازمان‌ها وظیفه دارند از راهبردهای پدافند زیستی حمایت کنند:
- قوه قضائیه
 - قوه مقننه
 - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و آموزش کشور ■

- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
- وزارت جهاد کشاورزی (سازمان دامپزشکی، سازمان حفظ نباتات و ...)
- وزارت صنعت، معدن و تجارت
- وزارت نیرو (شرکت آب و فاضلاب و ...)
- وزارت اقتصاد و دارایی (گمرک و ...)
- وزارت راه و شهرسازی (سازمان هواشناسی کشور/حمل و نقل و ...)
- سازمان حفاظت از محیط زیست
- مرکز ذخایر ژنتیک
- مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

معماری سازمانی قرارگاه پدافند زیستی کشور

ذینفعان و سطح همکاری‌ها

- ۱. اصلی:** این سازمان‌ها دارای وظایف اصلی در پدافند زیستی هستند:
- سازمان پدافند غیرعامل کشور
 - وزارت کشور (شهرداری‌ها)
 - وزارت اطلاعات
 - وزارت امور خارجه
 - وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح
 - سپاه، ارتش و نیروی انتظامی

حوزه تهدیدات زیستی

حوزه عملکرد و تهدید	دستگاه مسئول
پایش تهدید و هدایت اطلاعاتی	وزارت اطلاعات
حوزه انسان	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
حوزه دام و طیور، آبزیان، نباتات و منابع طبیعی	وزارت جهاد کشاورزی
حوزه محیط زیست	سازمان حفاظت محیط زیست
حوزه آب آشامیدنی	وزارت نیرو
حوزه تأمین غذا	وزارت صنعت، معدن و تجارت
برقراری امنیت اجتماعی	نیروهای مسلح (نیروی انتظامی)
عمل کلی	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح
احتیاط ملی	نیروهای مسلح

دستگاه‌های مسئول در حوزه پدافند زیستی

وضعیت‌ها و مسئولیت‌ها

وضعیت	منشاء	مسئول	دستگاه، سازمان یا نهاد ذی ربط
سفید (عادی)	بلاایای طبیعی و حوادث غیرطبیعی (غیر خصمانه)	تمام دستگاه‌ها در این شرایط مسئولیت مقابله با عوامل زیستی را خواهند داشت. وزارت کشور (هماهنگ‌کننده)	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - وزارت جهاد کشاورزی - وزارت نیرو - وزارت اطلاعات - وزارت کشور - سازمان حفاظت محیط زیست - نیروهای مسلح وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح - ناجا
زرد (امتیازی)	اقدامات تروریسم زیستی	وزارت اطلاعات با هماهنگی قرارگاه پدافند زیستی	سایر دستگاه‌های اجرایی مربوط حسب مورد با هماهنگی قرارگاه پدافند زیستی
نارنجی	حوادث امنیتی زیستی	قرارگاه پدافند زیستی	وزارت اطلاعات - نیروهای مسلح - وزارت کشور - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - وزارت جهاد کشاورزی - وزارت نیرو - وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح - ناجا - سازمان حفاظت محیط زیست
قرمز (جنگ)	بلاایای طبیعی و حوادث غیرمترقبه و تهاجمات زیستی دشمن	قرارگاه پدافند زیستی	نیروهای مسلح - وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح - وزارت اطلاعات - وزارت کشور - ناجا - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - وزارت جهاد کشاورزی - وزارت نیرو - سازمان حفاظت محیط زیست

به بهانه هشدار وزیر بهداشت درباره بیماری (مشترک انسان و حیوان) لیشمانیوز یا سالک

وضعیت سالک در ایران و جهان

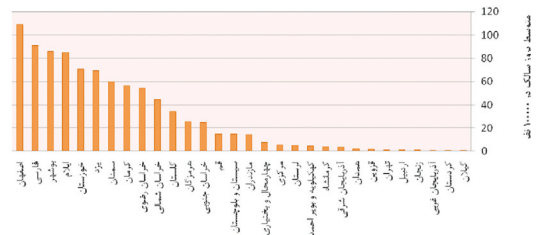
دکتر رضا پاکزاد، اپیدمیولوژیست

لیشمانیوزها به مجموعه‌ای از بیماری‌ها گفته می‌شود که به وسیله انگل‌های تک‌یاخته‌ای از گونه لیشمانیاها که بیش از ۲۰ گونه مختلف است، ایجاد و با گزش پشه خاکی آلوده از جنس فلوبوتوموس ماده به انسان منتقل می‌شود. برخی انواع این بیماری که در شمار بیماری‌های مشترک بین انسان و حیوان است، در اغلب نقاط جهان وجود دارد و حداقل به ۳ نوع بالینی شامل ضایعات پوستی (سالک)، احشایی (کالا آزار) و مخاطی-پوستی دیده می‌شود. سالک یکی از قدیمی‌ترین بیماری‌های انگلی است که در ایران شناخته شده بوده است، به طوری که بوعلی سینا در کتاب قانون خود، از زخمی به نام خیرونیه یاد می‌کند که در مانسخت بوده و مقاومت زیادی در برابر داروها نشان داده است و علائمی که برای این زخم گفته شده بود، تصور می‌شود زخم سالک بوده باشد. طبق آمار سازمان جهانی بهداشت، سالیانه حدود ۱/۵ میلیون مورد جدید لیشمانیوز در جهان ثبت می‌شود که یک میلیون مربوط به سالک است. در ۵ سال گذشته ۱ میلیون مورد جدید بیماری سالک گزارش شده است. در

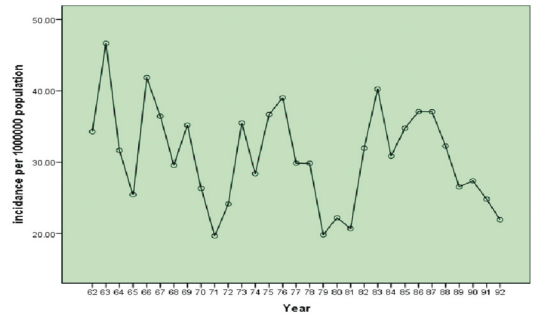
طول ۳۰ سال اخیر حدود نیم میلیون مورد بیماری در ایران گزارش شده است. از آنجا که بیماری قبلا درمان نداشت، برای جلوگیری از آن روش لیشمانیزاسیون استفاده می‌شد. منطقه شرق مدیترانه سازمان جهانی بهداشت (که ایران نیز جزئی این منطقه است)، ۵۷ درصد از کل بار جهانی بیماری را به خود اختصاص داده است. برآورد شده است حدود ۵۰۰ هزار تا ۱ میلیون مورد جدید در دنیا رخ دهد ولی فقط ۱۹ درصد تا ۳۷ درصد به مراکز بهداشتی گزارش می‌شود. در کل ۹۰ درصد موارد سالک در کشورهای افغانستان، الجزایر، برزیل، ایران، پرو، عربستان سعودی و سوریه رخ می‌دهد. خود سالک به ۲ گروه تقسیم می‌شود؛ سالک نوع شهری و سالک نوع روستایی. عامل بیماری در نوع شهری لیشمانیوز تروپیکا است و عامل نوع روستایی لیشمانیوز ماژور است. مخزن سالک شهری انسان است و سگ هم اتفاقی مبتلای می‌شود اما مخزن سالک روستایی معمولا جوندگان صحرایی است و از مهم‌ترین آنها در ایران می‌توان رومومیس اوپیموس نام برد. ناقل اصلی سالک پشه خاکی است که نوع شهری و روستایی آن باهم فرق دارد. مهم‌ترین و اصلی‌ترین راه انتقال بیماری سالک از طریق گزش پشه خاکی‌های ماده است. توزیع

سنی و جنسی بیماری نیز این طوری است که در مناطق بومی، با شیوع بالا، بیماری بیشتر در کودکان دیده می‌شود. چون بزرگسالان اغلب مصونیت به علت ابتلای قبلی دارند. در مناطق با شیوع کمتر، بیماری علاوه بر کودکان در نوجوانان هم زیادتر است و در مناطقی که بیماری به تازگی به صورت اپیدمی پیدا شده در تمام سنین دیده می‌شود. بیماری در هر دو جنس به یک صورت دیده می‌شود ولی به علت شرایط مختلف اپیدمیولوژیک برخی مناطق ممکن است بیماری در مردان بیشتر از زنان دیده شود. هر چند که خود بیماری سالک بعد دوره بیماری خود به خود بهبود می‌یابد ولی جوشگاه ناشی از زخم بیماری باعث ناراحتی فرد مبتلای می‌شود. عوامل زیادی بر افزایش بیماری موثرند به طوری که کشاورزی غیراستاندارد، زندگی در مناطق نامطلوب و نخاله‌های ساختمانی محیط بسیار مساعدی را برای رشد موش‌ها و پشه‌های ناقل بیماری ایجاد می‌کند بنابراین کنترل این بیماری به همکاری بین بخشی چند ارگان از جمله وزارت بهداشت، شهرداری و مرکز دامپزشکی کشور نیاز دارد. از داروهایی که برای درمان بیماری استفاده می‌شود، می‌توان به ترکیب‌هایی ۵ ظرفیتی آنتیموان (گلو کانتیم و پنتوستام) نام برد.

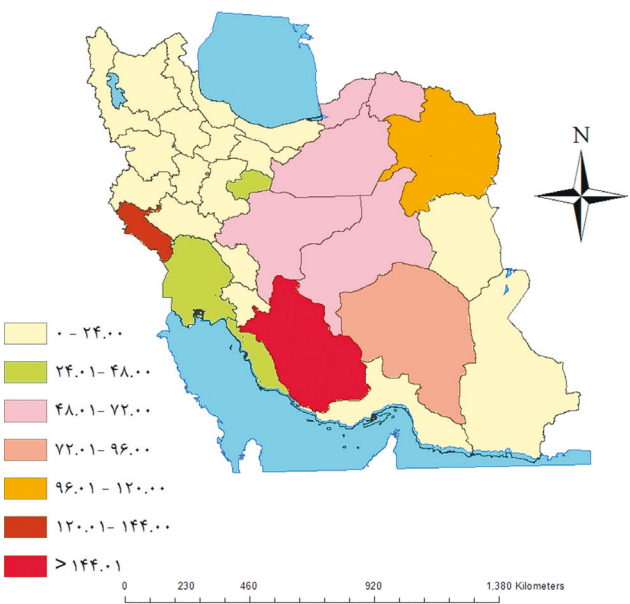
در طول ۳۱ سال اخیر اصفهان، فارس، بوشهر، ایلام و خوزستان بیشترین موارد بروز سالک را داشته‌اند.

روند زمانی بیماری سالک در ۳۱ سال اخیر در کل روند بروز سالک در کشور نسبت به دهه قبل کاهش پیدا کرده است.

توزیع متوسط بروز سالک (درصد هزار نفر در سال) ۱۳۸۷-۱۳۹۲ در طول ۵ سال گذشته استان‌های فارس و ایلام بیشترین بروز بیماری را داشته‌اند

انسان

۲۱ اردیبهشت، روز تب کریمه‌کنگو

به دنبال بدتر شدن حال عمومی این بیمار در تاریخ ۱۳ اردیبهشت، او مجدداً به بیمارستان امام رضاع) مراجعه می‌کند و اولین نفری که در این بیمارستان با بیمار تماس پیدا می‌کند، دانشجویی به نام «امیر کیخسروی» است که از بیمار شرح حال می‌گیرد و او را معاینه می‌کند. در روز بعد، علائم بیماری تب کریمه‌کنگو همراه افت پلاکت و تب در این دانشجو ظاهر می‌شود و او به دنبال این اتفاق در بیمارستان امام رضاع) بستری می‌شود. اما از آنجا که این دانشجو دارای بیماری زمینهای «فاویسم» بوده، به درمان‌های متداول جواب نمی‌دهد و متأسفانه در ۲۱ اردیبهشت ماه به دنبال ابتلا به همین بیماری از دنیا می‌رود. ■

منبع: روابط عمومی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، خبرگزاری مهر

در تقویم سلامت، بیست‌ویکم اردیبهشت به اتفاقی اشاره دارد که در کنار مطرح کردن جنبه‌های اخلاقی طب و روحیه ایثارگرانه گروه کثیری از پزشکان این کشور، نام یک بیماری را نیز به شکل پرننگی مطرح می‌کند؛ بیماری تب کریمه‌کنگو. موضوع از ۳۰ فروردین ماه ۹۱ آغاز شد؛ وقتی یکی از کارگران بخش «کله‌پاک‌کنی» در کشتارگاه مشهد حین فعالیت دست خود را می‌برد و پس از آن در مرکز خانه بهداشت کارگری دستش را پانسمان می‌کند. مدتی بعد

اپیدمیولوژی یک بیماری خونریزی‌دهنده در ایران و جهان

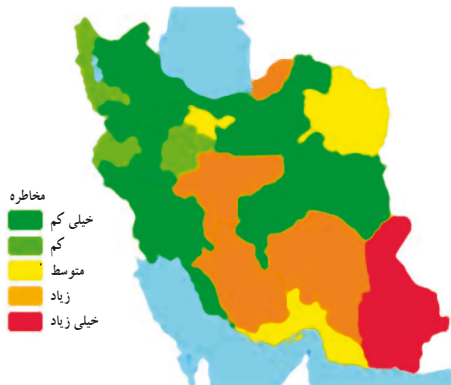
تب خونریزی‌دهنده کریمه‌کنگو چیست؟

شدید عضلانی، سردرد، تهوع و درد اپیگاستر و کمر است. مرحله خونریزی‌دهنده از روز سوم تا پنجم بیماری شروع می‌شود و خود را با خونریزی‌های سطحی، خونریزی بینی، خلط خونی، استفراغ خونی، دفع خون در ادرار و مدفوع نشان می‌دهد. در بیمارانی که بهبود می‌یابند، دمای بدن ظرف روزهای دهم تا بیستم کاهش می‌یابد و خونریزی متوقف می‌شود. اگر چه دوران نقاهت می‌تواند تا ۴ هفته یا بیشتر طول بکشد. مرگ به علت خونریزی شدید و ایست قلبی از روز هفتم تا نهم پس از شروع بیماری رخ می‌دهد. میزان مرگ‌ومیر گزارش شده از تب خونریزی‌دهنده کریمه‌کنگو تا ۳۰ درصد در برخی مطالعات گزارش شده‌است. افرادی که بیشترین خطر را برای ابتلا به بیماری دارند شامل دامداران، کشاورزان، کارگران کشتارگاه، دامپزشکان و کارکنان بهداشتی و درمانی است. شیوع فصلی بیماری به این ترتیب است که در فصول گرم سال یعنی از میانه بهار تا اواسط پاییز که بیشترین احتمال حضور کنه‌های ناقل در طبیعت وجود دارد، پرخطرترین زمان سال برای ابتلا به تب خونریزی‌دهنده کریمه‌کنگو است. ■

دهنده کریمه‌کنگو در بیمارستان جداسازی‌های شدیدی اعمال می‌کنند. از اولین کسانی که این بیماری را کامل توضیح داده‌اند می‌توان به جرجانی، حکیم و دانشمند ایرانی اشاره کرد که در کتاب ذخیره خوارزمشاه که حدود سال ۱۱۱۰ میلادی نوشته شده شرح کاملی از علائم بیماری شامل خون در ادرار، خونریزی از مقعد، استفراغ خونی، خلط خونی، خونریزی در شکم و خونریزی از لثه‌ها اشاره کرده و گفته‌است که احتمالاً توسط کنه به آنان منتقل می‌شود. این بیماری معمولاً در حیوانات فقط همراه با تب است ولی در صورت خون‌خواری کنه از حیوانات، کنه نیز برای تمام عمر آلوده می‌شود و عفونت در انسان پس از گزش کنه آلوده یا له کردن آن روی پوست نیز ایجاد می‌شود. خطر انتقال بیماری در انسان طی ذبح حیوان آلوده یا دوره کوتاهی پس از ذبح حیوان آلوده وجود دارد. باید توجه کرد تماس با خون و بافت بیماران به خصوص در مرحله خونریزی یا انجام هرگونه اعمالی که منجر به تماس انسان با خون، بزاق، ادرار و استفراغ آنها شود باعث انتقال بیماری می‌شود. شروع بیماری ناگهانی است و همراه با تب، لرز، دردهای

بیماری تب خونریزی‌دهنده کریمه‌کنگو یا CCHF یک بیماری مشترک بین انسان و حیوان است که ویروسی از خانواده باربو ویروس‌ها آن را ایجاد می‌کند و معمولاً در حیوانات اهلی و وحشی علائم واضحی ندارد ولی در انسان‌ها باعث بیماری وخیمی می‌شود که ممکن است منجر به مرگ بیمار شود. این بیماری اولین بار در ناحیه غرب کریمه شوروی سابق در سال ۱۹۴۴ توصیف شد و در سال ۱۹۵۶ و ویروس تب خونریزی‌دهنده کریمه‌کنگو در اولین مورد ویروس کنگو نام گرفت. در سال ۱۹۶۹ بررسی کلاس آنتی‌ژنی شباهت بین موارد کریمه‌های و کنگویی را نشان داد، بنابراین نام ویروس تب خونریزی‌دهنده کریمه‌کنگو مورد قبول قرار گرفت. این بیماری معمولاً توسط گزش کنه ناقل ویروس به انسان منتقل می‌شود به همین دلیل در روستاها و جاهایی که ذبح حیوانات به صورت غیر بهداشتی انجام می‌شود فراوان دیده می‌شود. این بیماری همچنین در شرایط خاصی ممکن است باعث همه‌گیری داخل بیمارستان شود به طوری که بیمار طی مدتی که در بیمارستان بستری است به شدت برای دیگران آلوده‌کننده است به همین دلیل برای فرد مبتلا به تب خونریزی

استان‌های پرخطر برای ابتلا به تب کریمه‌کنگو

ردیف	توصیه‌های مهم برای پیشگیری از ابتلا به تب خونریزی‌دهنده کریمه‌کنگو
۱	پرهیز جدی از نگهداری دام، به خصوص گوسفند و بز در منازل، به دلیل آلودگی با ویروس و کنه‌های ناقل آن
۲	اجتناب از کشتار دام در منازل، معابر و مکان‌های عمومی
۳	اقدام به سمپاشی مرتب دام‌ها و جایگاه نگهداری آنها در تمامی سال، به خصوص در فصل گرم
۴	در صورت سفر به مناطق روستایی باید از تماس بی‌مورد با جایگاه و خود دام‌ها اجتناب کرد. در صورت انجام این کار باید پوشش کامل را رعایت کرد.
۵	نگهداری گوشت تازه گرم، حداقل به مدت ۱۲ ساعت در دمای ۴ درجه برای طی شدن موجود نمشی و تولید اسید لاکتیک و از بین رفتن ویروس در صورت وجود. برای آلیش‌های خوراکی مثل جگر، قلوه‌ها و... این زمان باید ۲ برابر شود
۶	پوشیدن لباس کار کامل و یکسره و استفاده از کلاه، ماسک، دستکش، چکمه و عینک محافظ برای کارگران کشتارگاه برای جلوگیری از گزش کنه‌ها و ورود آنها به داخل لباس و همچنین برای جلوگیری از برخورد با ترشحات دام آلوده، ضروری است.
۷	کار با دام زنده و لاشه‌های کشتاری در حالی که زخم باز روی دست یا صورت و پا وجود دارد، احتمال ابتلا را افزایش می‌دهد.
۸	پرهیز از عادت‌های پرخطر مثل استفاده نکردن از دستکش بعد از کندن گوشت، عدم شستشو و ضدعفونی وسایل کشتار دام، تماس غیرضروری با دام‌ها، خوردن و آشامیدن و کشیدن سیگار در محل نگهداری دام‌ها یا محل کشتار دام، بازی با کنه‌ها و له کردن آنها با دست، خوردن گوشت خام و گوشت دام تازه کشتار شده از جمله مواردی هستند که ابتلا به این بیماری را افزایش می‌دهند.
۹	بیماری که سابقه برخورد با دام و علائم تب و خونریزی به شکل مختلف را دارد، باید مشکوک تلقی شود.
۱۰	در صورت مشکوک شدن به ابتلا به بیماری، باید بیمار را هرچه سریع‌تر به مراکز درمانی واجد صلاحیت رساند و مراقب تماس با ترشحات احتمالی بیمار بود.

در مراسم اعطای نشان ایمنی و سلامت به ۳۶ محصول غذایی عنوان شد

مردم نباید قربانی ناهماهنگی‌های ما شوند

محسن طاهر میرزایی |

پس لرزه‌های طرح تحول نظام سلامت حالا به تولیدکنندگان محصولات غذایی رسیده و به شرکت‌های فعال در این حوزه انگیزه‌های زیادی برای تلاش در راستای ارتقای کیفیت داده‌اند. گویا عملکرد ۳۶ شرکت تولیدکننده در مسیری بود که لیخند رضایت را بر لبان وزیر نشانده و باعث شد طی مراسمی که با عنوان اعطای نشان ایمنی و سلامت به محصولات غذایی در تالار ابن سینای دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی برگزار شد، از این تولیدکنندگان این محصولات تقدیر شود. در این مراسم، وزیر بهداشت، استاندار تهران، رئیس سازمان استاندارد، رئیس سازمان دامپزشکی، رئیس سازمان غذا و دارو و جمعی از نمایندگان و مسئولان کشور حضور داشتند و طی آن نشان ایمنی و سلامت به واحدهایی که محصولات غذایی آنها از حداقل‌ها عبور کرده و به حداکثرهای استاندارد رسیده‌است، اعطا شد. با احتساب این ۳۶ محصول غذایی، تعداد محصولاتی که طی ۱۱ دوره گذشته نشان ایمنی و سلامت گرفته‌اند، به ۱۴۵ رسید. این محصولات شامل ۱۸ محصول لبنی، ۹ محصول زعفران، ۳ محصول ماکارونی، ۳ محصول آرمیو آرگانیک، ۲ محصول آب گوجه بدون نمک و یک محصول عسل می‌شوند.

لزوم هماهنگی بیشتر میان دستگاه‌های نظارتی

بعد از اهدای لوح به ۳ شرکت برتر، وزیر بهداشت ضمن تاکید بر لزوم هماهنگی بیشتر میان دستگاه‌های نظارتی خاطر نشان کرد: «مردم نباید قربانی ناهماهنگی‌های میان سازمان غذا و دارو و استاندارد شوند. برخی رفتارهای ما باعث ایجاد سردرگمی مردم می‌شود که برای من به‌عنوان یک شهروند بسیار آزاردهنده است.» وی ادامه داد: «مثلا اینکه وزارت بهداشت اعلام کند خمیرمرغ برای سلامت مضر است و بلافاصله سازمان دامپزشکی بگوید این محصول مفید است، باعث ایجاد خدشه در نظارت‌ها می‌شود.» هاشمی با بیان اینکه فعالیت فقط ۷۰ نفر ناظر در سازمان غذا و دارو بسیار ناراحت‌کننده است، تصریح کرد: «خیلی بد است که تعداد ناظران ما از تعداد ناظران در ۴۰ سال پیش کمتر باشد. اگر چه سلامت مردم بسیار مهم است، اما با کسانی که با ارائه آمار و ارقام نادرست، موجبات نگرانی مردم را فراهم کنند، برخورد قاطع می‌کنیم.»

وزیر بهداشت از نحوه تامین بودجه دستگاه‌های نظارتی مانند سازمان غذا و دارو، استاندارد و دامپزشکی انتقاد کرد و گفت: «این درست نیست که هزینه نظارت این دستگاه‌ها را تولیدکنندگان تامین کنند چرا که در این صورت نظارت دقیق نخواهد بود.» وی افزود: «سازمان دامپزشکی به دنبال آن است که سهم نظارت‌های بهداشتی خود را از بودجه وزارت بهداشت تامین کند. هر چند این درخواست به جاست اما مجلس و دولت باید نگاه دیگری به این مسئله داشته باشند چرا که اگر این مسیر به گونه‌ای صحیح طراحی نشود، گرفتاری‌های زیادی ایجاد و عرصه برای شایعه‌پردازی باز می‌شود و ظرف یک روز با این شایعات می‌توان شهر را به هم ریخت و برای ناکارآمد نشان دادن دولت و نظام از این مسئله سوءاستفاده کرد.» وی در بخش دیگری از سخنان خود با اشاره به اینکه بهداشت موضوعی است که در زندگی فردی و جمعی کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد، گفت: «سن امید به زندگی در ایران ۷۲ سال است، اما ما ۶۲ سال عمر مفید داریم و ۱۰ سال آخر را با بیماری و ناتوانی سپری می‌کنیم.»

وزیر بهداشت با بیان اینکه سالانه در حدود ۲۰ هزار نفر در کشور جان خود را به دلیل تصادفات جاده‌ای از دست می‌دهند، افزود: «لبته در طول ۱۰ سال گذشته از تعداد مرگ ایرانیان در تصادفات جاده‌ای حدود ۱۰ هزار نفر کمتر شده است؛ اگر چه افزایش نرخ جرمه‌ها در این مسئله نقش داشته، اما دلیل اصلی، تغییر باور مردم در این زمینه بوده است.» هاشمی با خطاب قرار دادن رئیس سازمان استاندارد کشور و پرسیدن این سوال از وی که آیا کیسه هوا در پراید

نصب می‌شود؟ گفت: «اگر در این

مدت صنعت ما پسرقت نکرده

باشد، پیشرفت نیز نکرده

است.» وی افزود:

«حتما اگر مالیات

برخرده‌فروشی

سیگار را به اندازه

کشور ترکیه

افزایش دهیم،

مصرف ما کاهش

می‌یابد. این موضوع

تاثیرگذار است اما

راهگشا نیست و مردم

باید به این باور برسند که

سیگار نکشند. نسل‌های

جوان ما هنوز به این باور

نرسیده‌اند که مصرف دخانیات برای سلامت مضر است، البته شاید شیوه‌های فرهنگ‌سازی ما نیز شیوه درستی نبوده است.»

نظارت مستمر بر تولید محصولات کشاورزی وجود ندارد در ادامه مراسم دبیر انجمن صنایع غذایی گفت: «با وجود آنکه شرایط نگهداری محصولات غذایی روی آنها درج شده است، اما هنگام عرضه محصولات، این شرایط رعایت نمی‌شود. مثلا جای آب معدنی و نان‌های بسته‌بندی شده جلوی سوپرمارکت‌ها و در معرض نور آفتاب نیست.» مهندس زرگران با بیان اینکه همان‌گونه که صنایع غذایی از لحاظ ایمنی غذا مورد نظارت قرار می‌گیرند، بخش‌های دیگر نیز باید به همان اندازه پایش شوند اما هم‌اکنون این اتفاق نمی‌افتد، خاطر نشان کرد: «مثلا نظارت مستمر در تولید محصولات کشاورزی به‌عنوان حلقه اول ایمنی غذا وجود ندارد و گزارش‌هایی در زمینه مخاطرات این بخش وجود دارد که منتشر نمی‌شود.» وی با اشاره به اینکه بازرسان سازمان غذا و دارو و استاندارد بر واحدهای تولید محصولات غذایی نظارت دارند، تصریح کرد: «خلاءهای موجود در زمینه نظارت بر عرضه مواد غذایی باید پیگیری شوند.» دبیر انجمن صنایع غذایی با گلایه از اینکه اغلب شایعات در شبکه‌های اجتماعی مربوط به صنایع غذایی است، گفت: «امروزه همه به دنبال دلایل گسترش بیماری‌های دیابت، فشارخون و سرطان هستند و آن را به محصولات غذایی ارتباط می‌دهند، در حالی که بخش عمده این مشکلات مربوط به شیوه زندگی مردم است.» ■

ایمنی و سلامت

در گفتگو با اعضای کمیسیون بهداشت مجلس مطرح شد

امنیت غذا در گرو همکاری بین بخشی

اسمیه متقی |

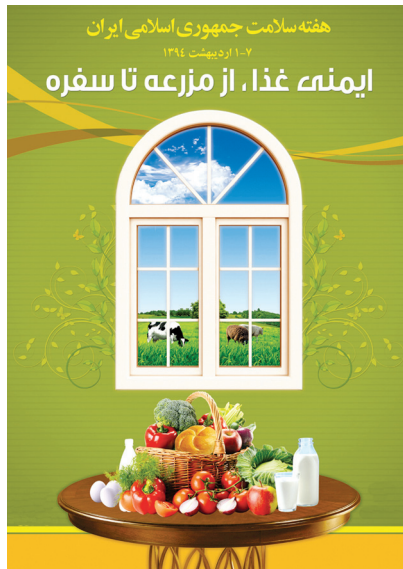
«همکاری‌های بین بخشی» در راستای تحقق اهداف حوزه سلامت، ضرورتی است که مسئولان و صاحب‌نظران بارها و بارها بر آن تأکید کرده‌اند، به گونه‌ای که همسویی با سیاست‌های کلی سلامت را بدون ایجاد این همکاری‌ها غیرممکن می‌دانند. با توجه به اهمیت این موضوع، یکی از روزهای هفته سلامت را «سیاست‌های کلی سلامت و همکاری‌های بین بخشی» نام‌گذاری کردند.

البته در طی ماه‌ها و سال‌ها گذشته با وجود این تأکیدات، همیشه انتقاد از ضعف این همکاری‌ها وجود داشت و اخبار رسانه‌ها هم موید این ناهماهنگی‌ها بود، چنانچه اگر به یاد داشته باشید، چندی پیش وزارت بهداشت موضوع آلودگی میوه‌ها به سموم کشاورزی را مطرح کرد و در انجام مشخص نشد برای رفع این آلودگی برنامه‌ریزی انجام گرفت یا ادعای وزارت جهاد درباره سالم بودن میوه‌ها پذیرفته شد.

نهاده‌ها به جای موازی کاری باید مکمل هم باشند

در ششمین روز هفته سلامت، سران اعضای کمیسیون بهداشت مجلس رفتیم و از ارزیابی آنها از شرایط فعلی همکاری بین بخشی و آنچه باید به آن برسیم، پرسیدیم. عبدالرحمن رستمیان، عضو کمیسیون بهداشت مجلس گفت: «در شرایط کنونی، به نظر می‌آید همکاری‌های بین بخشی خوب نیست. البته منظور این است در برخی موارد عملکرد خوب و در بیشتر موارد بد بوده است.» وی در ادامه افزود: «مسئله اساسی شعار سازمان جهانی بهداشت، سال ایمنی غذا نام‌گذاری شده است. برای تحقق این شعار همکاری بین بخشی بسیار لازم است. در این زمینه انتظار می‌رود آموزش و پرورش برای آموزش لازم در این زمینه همکاری کند، صدا و سیما توانمندسازی و فرهنگ‌سازی انجام دهد، نقش وزارت بهداشت، وزارت جهاد کشاورزی، سازمان غذا و دارو و استانداران نیز مشخص است اما همکاری آنها تاکنون نتیجه مناسبی نداشته است.» رستمیان با تأکید بر اینکه در اداره‌های دولتی به جای همکاری، خودمحموری جایگزین شده است، افزود: «بارها شاهد آن بودیم که دو مرکز که در یک ساختمان اداری، هریک به دنبال اتاق همایش و سالن کنفرانس اختصاصی برای خود هستند و به همین آسانی با نداشتن همکاری هزینه‌ها صرف می‌شود.»

نایب رئیس کمیسیون بهداشت مجلس با بیان اینکه موازی‌کاری‌ها باعث فاصله گرفتن از اهداف اصلی این حوزه می‌شود، گفت: «تنظیم فعالیت‌ها و برنامه‌ریزی نهاده‌ها

باید با مکمل هم باشد نه موازی هم.» رستمیان با تأکید بر تقویت همکاری بین بخشی گفت: «این همکاری‌ها در ۳ بعد تأثیرگذاری محسوس دارد؛ اول در استفاده از منابع، دوم انجام نشدن موازی‌کاری و حرکت به سوی فعالیت‌های مکمل و سوم گام برداشتن در طرح‌های کلان. در چنین شرایطی می‌توان شاهد عملکرد مناسب باشیم.» وی همچنین تصریح کرد: «اگر این همکاری وجود نداشته باشد، هزینه بیشتری صرف و از بیت‌المال بیشتر برداشت می‌شود. سیستم دولتی بزرگ‌تر می‌شود و پرسنل بیشتر می‌شود و به فضای فیزیکی بیشتر نیاز خواهد بود. به عبارتی به جای اینکه اداره‌ها مسئول پرورش و ایجاد مشارکت میان بخش‌ها شوند، با تصمیم‌های گوناگون باعث بزرگ شدن و صرف هزینه بیشتر از بیت‌المال می‌شوند.» رستمیان در پایان تأکید کرد: «با افزایش همکاری بین بخشی می‌توان امیدوار بود که در راستای اهداف این حوزه سلامت برداشته‌ایم و تحقق این اهداف ممکن‌تر می‌شود.»

تقصیر را به گردن هم نیندازیم

علی کائیدی، عضو کمیسیون بهداشت با تأکید بر نیاز حوزه سلامت به این همکاری‌ها، گفت: «برای دستیابی به سلامت در جامعه، یکی از مولفه‌های مهم توجه به غذا و نوع تغذیه است و شاید یکی از مواردی که همکاری بین بخشی اهمیت بسیاری پیدا می‌کند، درباره همین موضوع است.» وی در ادامه افزود: «در روزهای اخیر بحث

واردات گوشت بوفالو خبرساز شده است، این موضوع هم در بعد نظارتی و هم بهداشتی به همکاری بین بخشی نیاز دارد. البته مشکل اساسی ما در این زمینه بیشتر آن است که در صورت بروز اتفاق همه خود را کنار می‌کشند و تقصیر را به گردن بخش‌های دیگر می‌اندازند.» کائیدی در ادامه افزود: «باید این همکاری‌ها را در اولویت قرار دهیم به گونه‌ای که خود را در برابر خدا و مردم ببینیم تا آنچه باید به درستی انجام گیرد، به وقوع بپیوندد.» این عضو کمیسیون بهداشت مجلس در ادامه تصریح کرد: «در حال حاضر همکاری در این زمینه وجود دارد، اما باید بهبود یابد و این موضوع محقق نمی‌شود مگر با قدرت نظارتی مناسب.» وی با بیان اینکه اجرای صحیح قوانین شرایط را در این زمینه بهتر می‌کند گفت: «در حال حاضر قوانین ما با بیان دقیق وظایف از شرایط خوبی برخوردار است و اگر درست اجرا شود، قطعاً مشکلات به مراتب کمتر می‌شود.» کائیدی افزود: «سازمان غذا و دارو، استانداران، وزارت جهاد کشاورزی باید همکاری لازم را در مشخص شدن میزان کود و سم مصرفی برای صیفی جات و باغ‌ها و اعلام میزان آلودگی داشته باشند و طبق قانون از آسیب‌رسانی آن بکاهند.» وی گفت: «اگر طبق قانون عمل کنیم و رویکرد سازمان‌ها از سر خود بازکنی نباشد، نظارت‌ها هم درست انجام گیرد، قطعاً به همکاری بین بخشی مناسب دست می‌یابیم و در راستای اجرای سیاست‌های کلی سلامت می‌توانیم گام درست برداریم.»

نبود برنامه مدون، عامل ناکارآمدی

شهرلا میرگلویی، دیگر عضو کمیسیون بهداشت، نبود برنامه مدون برای همکاری‌های بین‌وزارتخانه‌ای و بین بخشی را مشکل اساسی حوزه سلامت در این زمینه می‌داند. وی در این زمینه گفت: «وقتی قرار است فعالیتی بین بخشی و بین‌وزارتخانه‌ای انجام شود، هر کدام کار را به گردن دیگری می‌اندازند بنابراین پس از گذشت چند سال شاهد بی‌نتیجه ماندن پروژه‌ها و برنامه‌ها هستیم.» در اینکه همکاری‌های بین بخشی در حوزه سلامت طی سالیان گذشته کارآمدی لازم نداشته، شکی وجود ندارد و این اظهارات نیز موید همین تصور است. البته چنانچه شاهد هستیم ضرورت این مسئله بر هیچ‌کس پوشیده نیست و اعضای کمیسیون بهداشت مجلس نیز هم صدابا وزارت بهداشت بر این موضوع تأکید داشته‌اند. حال که این نمایندگان به مسئله امنیت غذایی به عنوان موضوعی نیازمند توجه و همکاری بین بخشی اشاره کرده‌اند، امیدواریم در راستای تحقق آن، همکاری لازم انجام گیرد و این بار هیچ‌کس از زیر بار مسئولیت شانه خالی نکند. ■

ضرورت استفاده چند منظوره از منابع آبی کشور

وضع زرد آبی

| دکتر پرویز کردوانی / استاد نمونه دانشگاه تهران |

به نظر من در هر روستایی که منابع آبی دارد، باید از آبی که چه از چاه و چه از رودخانه به دست می آید، استفاده چند منظوره کرد. امروزه این طرح در چند جای ایران پیاده شده و از آب استفاده چند منظوره می شود؛ اول، به عنوان آب بهداشتی - ورزشی، اما منظور از آب بهداشتی ورزشی چیست؟ امروز جوان های روستایی برای استفاده از امکانات به شهرها مهاجرت می کنند چون می خواهند از امکاناتش مثل استخر بهره مند باشند. اگر در روستاها بتوانیم آب را فوراً برای کشاورزی نبریم و قبل از آن چند جا از آن استفاده شود، خیلی از این مشکلات حل می شود. مثلاً در روستاها استخر درست کنند و آب را ابتدا برای پر کردن آن به کار برند و تفریحی برای جوان ها فراهم شود. البته به هیچ وجه نباید در این آب صابون و دیگر مواد شوینده مخلوط شود. این کار علاوه بر کمک به استفاده دست از منابع آبی، به سلامت جسمی و هم به سلامت روانی جوان ها هم کمک می کند.

بخریم. پس چطور تولید نکنیم؟ چه کنیم؟ جمعیت و توقعمان در مورد غذا هم که روز به روز بیشتر می شود. ما امروز در ایران باید حواسمان بیش از پیش به کشاورزی باشد چون وضع نفت و دلار چندان خوب نیست و فعلاً با اتکا به پول نفت می توانیم مواد غذایی وارد کنیم. اما اگر نفت نباشد، چه کار می خواهیم بکنیم؟

متأسفانه با وجود اینها، سیاست دولت طوری است که می گوید برای اینکه مردم راحت باشند، وارد کنیم. مثلاً برنج و روغن وارد می کنند و با قیمت ارزان تر در اختیار مردم می گذارند اما با این کار تولید داخلی از بین می رود. این کار نمی تواند دائمی باشد. این کار مثل این می ماند که برای بیمارستان ها پزشک بیاورند و پزشکان ایرانی بیکار شوند!

به عقیده من، مهم ترین چیز، حتی از دارو هم مهم تر برای سلامت انسان، غذاست و امروز به بهانه اینکه آب دارد تمام می شود، بحث آب مجازی راه افتاده که این محصول را نکاریم، فلان محصول را وارد کنیم و... که چه، آب نداریم! آن هم با این وضعیت؛ نتیجه اش می شود بیکاری مردم و تعطیل شدن کشاورزی ایران و یادمان رفته که بیکاری خودش بیماری است و بیماری های جسمی و روانی را به دنبال خواهد داشت. ■

ماهی چاه زده اند، گلخانه هم درست کرده اند به طوری که حتی در چله زمستان هر روز کدو، پادمجان، گوجه فرنگی و خیار دارند؛ یعنی در این روستا گوشت و سبزیجات برای اهالی فراهم است و سالم زندگی می کنند.

مساله خشکسالی

یکی دیگر از مشکلات، زیاد شدن آفت و خشکسالی در دنیا است. کره زمین گرم شده و کشت، آب بیشتری می خواهد که نداریم. به دلیل نداشتن امکانات، بذر خوب نداریم و محصول هنگام داشت درگیر آفت می شود و برای برداشت هم امکانات کافی نداریم و ۳۰ درصد گندم، جو و چغندر در این زمان از بین می رود. حال فرض کنیم محصول برداشت شد، حمل مناسب انبار آن وجود ندارد و کیفیت خود را به دلیل نگهداری نامناسب از دست می دهد.

علاوه بر اینها، امسال سیل هم بارها خسارت های زیادی در دنیا به بار آورد. با توجه به این نکته ها، و افزایش جمعیت، کشورها دیگر مازاد محصولی برای فروش به ما نخواهند داشت. از طرفی، تحریم هستیم و جزو سازمان جهانی تجارت هم نیستیم بنابراین اگر محصولمان را برای فروش عرضه کنیم، باید ۳۰ درصد ارزان تر بدهیم و اگر بخواهیم بخریم باید ۳۰ درصد گران تر

بعد از این استخر، آب باید وارد استخرهای ماهی شود و در آن ماهی پرورش دهند. در خیلی از روستاهایی که امکان تولید مواد غذایی وجود ندارد، مثل روستای اسلامی یزد، این کار انجام شده است و حتی از یزد برای خرید ماهی به آنجا می آیند. در دشت گرم قم هم که ماهی خاویاری پرورش می دهند که سودآور است. در فصل زمستان هم از آب همان استخر برای پرورش ماهی قزل آلا رنگین کمان و بعد ماهی کپور استفاده می شود. این آب بعد حتی در مناطقی که یخبندان ندارد، برای پرورش جلبک سبز به کار می رود.

این خزه و جلبک ها را که ۷۵ درصد ازت دارد، به عنوان علوفه به دام می دهند. این مقدار ازت، چند برابر ازت جو است و دامدار می تواند به جای ۳ کیلو و نیم جو، یک کیلو گرم جلبک به دامش بدهد. پس اول، آب بهداشتی - ورزشی بعد آب شیلاتی و بعد هم آب علوفه. با این کار روستایی ها هم می توانند به جای گوشت گوسفند، گوشت ماهی بخورند که ارزش غذایی اش بیشتر است، سالم تر است، مرتع را فقیر نمی کند و زحمت کمتری دارد.

در بعضی از روستاها که آب استفاده چند منظوره می شود، گلخانه هم درست کرده اند. در همین روستای اسلامی که قبلاً کشت گندم و انار داشت و انارش مرغوب هم نبود، الان که برای پرورش

تامین بهداشت آب در تهدیدات زیستی و بحران‌ها:

تبدیل وضع قرمز به زرد

از عمده‌ترین مشکلاتی که در بحران‌های طبیعی و غیرطبیعی به‌ویژه در زلزله‌گیرانگیر مردم و آسیب‌دیدگان می‌شود، مشکل مربوط به آب است. این مشکل چه در هنگام حادثه چه بعد از آن، همواره سلامت مردم را تهدید می‌کند و در صورت بی‌توجهی یا کم‌توجهی به تأمین و نظارت بر این مساله، به شدت بحران افزوده خواهد شد. کیفیت آب آشامیدنی در شرایط عادی همواره با دقت و حساسیت خاصی تأمین می‌شود چرا که با هر لحظه غفلت، احتمال ورود فاضلاب یا عوامل آلوده‌کننده به‌داخل شبکه‌ها و منابع آبی وجود دارد و زمینه برای افزایش بیماری‌ها فراهم خواهد شد. به همین دلیل وضعیت شرایط بحرانی و فقدان آب از یک طرف و آلودگی منابع آبی از طرف دیگر شدت حوادث را مضاعف می‌کند. تخریب منابع آبی از قبیل چشمه‌ها، چاه‌ها، قنوت و شکستن مخازن زمینی و هوایی و شکستن منابع آب آشامیدنی و لوله‌های فاضلاب و تخریب تأسیسات و تلمبه‌خانه‌ها همواره با قطع برق از دلایل اصلی قطع آب یا آلودگی آب‌ها در شرایط بحران است. کمبود آب باعث می‌شود آسیب‌دیدگان به آب‌های آلوده روی آورند و برای ادامه حیات هرگونه آبی را مصرف کنند. حتی تأمین آب از تانکرهای سیار یا نصب تانکرهای ثابت در نقاط آسیب‌دیده یا محل‌های موقت اسکان آسیب‌دیدگان به دلیل وجود نداشتن حفاظت‌های لازم از زمان برداشت تا مصرف، به نظارت خاصی نیاز دارد و کنترل لحظه به لحظه‌ای را طلب می‌کند.

است. از این قبیل کوزه‌ها می‌توان برای گندزدایی آب‌های جاری مانند قنات و چشمه و چاه‌های عمومی که میزان برداشت بیشتری دارند، استفاده کرد.

ب- استفاده از کلر مادر: تهیه محلول کلر مادر برای سالم‌سازی آب آشامیدنی در شرایط اضطراری و دسترسی نداشتن به آب آشامیدنی سالم به شرح زیر است: یک قاشق غذاخوری یا ۳ قاشق مرباخوری پودر هیپوکلریت کلسیم (پودر کلر) را با یک لیتر آب مخلوط کنید و هم بزنید. محلول به‌دست آمده محلول یک درصد کلر یا کلر مادر است که باید در ظروف در بسته دور از نور نگهداری شود (شیشه‌های مات) / برای ضدعفونی یک لیتر آب آشامیدنی باید ۷ قطره با قطره چکان وارد آب مورد نظر و پس از ۳۰ دقیقه آن را مصرف کرد.

نکته: هر خانواده می‌تواند کلر مادر برای خود تهیه کند یا اینکه هر چند روز یکبار برای دریافت محلول کلر مادر که در مراکز بهداشت تهیه شده است، مراجعه کند. به ازای یک سطل پر از آب که برای آشامیدن استفاده می‌کنند، یک قاشق از محلول کلر مادر را وارد آب کنید و بعد از هم زدن، پس از ۳۰ دقیقه آن را مصرف کنید.

ج- استفاده از قرص‌های گندزدا: این قرص‌ها را معمولاً امدادگران بین افراد مصیبت‌زده توزیع می‌کنند. به ازای ۲۰ لیتر آب آشامیدنی یک قرص کلر کفایت می‌کند. ■

منبع: معاونت بهداشت محیط، دانشگاه تهران

که اشکالی در سیستم توزیع آب پیش آمده، روش مناسبی برای گندزدایی مقادیر کم آب است و آن را ۵ تا ۲۰ دقیقه می‌جوشانند.

نکته قابل توجه این است که جوشاندن آب باید شدید باشد و اگر آرام و به مدت کوتاهی انجام شود، چاره‌ساز نخواهد بود. ضمناً شرایط نگهداری نباید به گونه‌ای باشد که باعث آلودگی مجدد آن شود.

۳. کلرزدن به آب:

الف- کوزه‌گذاری: کوزه‌گذاری بهترین راه گندزدایی چاه‌های آب است و راحت انجام می‌گیرد. برای این کار ابتدا باید یک کوزه معمولی را که معادل ۱۵-۱۲ لیتر آب گنجایش دارد، تهیه کرد. لازم است در سطح خارجی کوزه روزنه‌هایی ایجاد کرد و مقدار ۲۵ تا ۳۵ گرم از پودر پرکلرین را برداشت و در یک سطل پلاستیکی محتوی آب گرم حل کرد. سپس محلول حاصله را وارد کوزه می‌کنند و مابقی آن را تا دهانه کوزه از آب پر می‌کنیم، دهانه کوزه را محکم می‌بندیم. کوزه را باید در عمق متری سطح آب آویزان کنیم. این کوزه قادر است آب چاهی را که روزانه معادل ۱۲۰۰ لیتر آب از آن برداشت می‌شود، یک هفته ضدعفونی کند.

نوع دیگری از کوزه وجود دارد که در آب‌های باحجم بیشتر و جاری می‌توان استفاده و در این روش کوزه‌ای را با شرایط بالا تهیه و در دو طرف آن ۲ سوراخ با قطر ۶ میلی‌متر ایجاد کرد. سپس ۷۵ گرم از پودر پرکلرین را با ۳ لیتر ماسه مخلوط می‌کنیم و درون کوزه می‌ریزیم. بقیه مراحل کار مانند کوزه قبلی

آبی را آلوده می‌نامند که دارای عوامل بیماری‌زای عفونی یا انگلی، ضایعات و مواد شیمیایی سمی باشد.

ترتیب اولویت‌بندی آب در شرایط اضطرار عبارت است از:

۱. شبکه آبرسانی شهری
۲. چشمه‌ها و چاه‌ها
۳. آب‌های سطحی

روش‌های ساده تصفیه آب سالم

اگرچه سالم بودن از شرایط بسیار مهم در انتخاب منبع تأمین آب است ولی در شرایط اضطراری از منابعی که احتمال آلودگی آنها نیز وجود دارد، استفاده می‌شود اما با انجام روش‌های ساده تصفیه امکان‌پذیر خواهد شد.

۱. **نگهداری و رسوب‌دهی:** نگهداری، ساده‌ترین روش بهبود آب است. معمولاً عوامل بیماری‌زای خاص بیش از چند روز نمی‌توانند به زیست خود ادامه دهند ولی برای این کار مخازن زیادی مورد نیاز است. بر اثر رسوب‌دهی مواد معلق به همراه عوامل بیماری‌زای موجود در آب ته‌نشین می‌شوند، باید به این نکته توجه شود که ظروف نگهداری آب باید کاملاً تمیز باشند و در آب کاملاً بسته باشد تا از ورود آلودگی و حشرات به داخل آن جلوگیری شود. در غیر این صورت می‌تواند محلی مناسب برای پرورش عوامل بیماری‌زا باشد.

۲. **جوشاندن:** حرارت اولیه روش گندزدایی آب‌های مشروب بوده است. این روش در اردوگاه‌ها یا مواقعی

تردید مردم و تغییر در رفتارهای بهداشتی و سلامت، زمینه بازپدید بیماریهای فراموش شده

شیوع مجدد سرخک

| مترجم: سمیه مقصودعلی |

به تازگی نتایج تحقیقی منتشر شد که نشان می دهد ویروس سرخک می تواند سیستم ایمنی بدن کودکان را ۳ سال ضعیف کند و واکسیناسیون بیش از آنچه تاکنون به نظر می رسد، اثر محافظتی دارد. طبق تحقیقاتی که مشروح آن در مجله ساینس منتشر شد، سرخک نوعی فراموشی جزئی در سیستم ایمنی ایجاد می کند که اجازه نمی دهد عوامل پاتوژن شناسایی شوند و سیستم ایمنی بتواند با بیماری های عفونی مقابله کند. پیش از این نیز به اثبات رسیده بود که ویروس سرخک به حافظه ایمنی حمله می کند اما به نظر می رسد این تاثیر کوتاه مدت است و طی ۲-۳ ماه برطرف می شود اما بررسی های اخیر نشان داده که تاثیر این ویروس بر حافظه سیستم ایمنی تا ۳ سال ادامه خواهد داشت. بررسی های محققان دانشگاه پرینستون نیز نشان داده در بیمارانی که به سرخک مبتلا می شوند، احتمال فوت در اثر بیماری های عفونی طی ۳ سال بعد از ابتلا، بسیار بالاست. به گفته محققان دانشگاه اموری نیز سرخک به لنفوسیت های T حمله می کند که مسئول حافظه ایمنی علیه این بیماری هستند. یک ماه بعد از بهبود، لنفوسیت های T دوباره تولید می شود ولی به جای مقابله با عفونت فقط توانایی مقابله با ویروس سرخک را دارند. بررسی روی کودکان ۱ تا ۹ ساله اروپایی و ۱ تا ۱۴ ساله آمریکایی در طول دورانی که تزریق واکسن سرخک در این کشورها قطع شده بود، نشان داد احتمال فوت کودکان در اثر بیماری های عفونی بعد از ابتلا به سرخک بسیار بالاست در حالی که با

تزریق واکسن این احتمال به شدت کاهش می یابد. در کنار این نوع خیرها، شایعه هایی نیز در مورد دخیل بودن واکسن ۳ گانه یا نگهدارنده های واکسن ها در بروز برخی اختلال ها از جمله اوتیسم منتشر می شود که باعث شده بسیاری از والدین در سراسر دنیا در مورد تزریق واکسن دودل شوند و حتی ترجیح دهند یارانه دولتی شان قطع شود ولی فرزندشان را برای تزریق واکسن های اجباری به مراکز درمانی نبرند.

شیوع سرخک در آمریکا

اواخر ژانویه سال گذشته مرکز کنترل و پیشگیری از بیماری های آمریکا از شیوع بیماری سرخک خبر داد و اعلام کرد طی یک ماه ۱۰۲ مورد ابتلا به این بیماری در کودکان گزارش شده است. در سال ۲۰۱۴ تعداد مبتلایان در آمریکا ۶۴۴ مورد گزارش شد که از سال ۲۰۰۰ بی سابقه بود. طبق گزارشات مرکز کنترل بیماری ها، دلیل شیوع مجدد این بیماری کاهش تزریق واکسن ۳ گانه بوده است. بررسی های بیشتر نشان داد به دنبال پخش خبری در مورد ارتباط بین ابتلا به اوتیسم و واکسن سرخک در سال ۱۹۹۸ و انتشار مجدد آن در سال ۲۰۰۴ در Sunday Times بسیاری از والدین از انجام این کار صرف نظر کرده اند و فرزندانشان را برای انجام تزریق واکسن به مراکز درمانی نبرده اند. این تنها مساله و مایه نگرانی در آمریکا نبود. آمار منتشر شده در انگلیس و لهستان نیز همین موضوع را نشان داد.

نقش واکسن ۳ گانه در بروز اوتیسم

آمار نشان دهنده افزایش بی سابقه مبتلایان به اوتیسم در

سراسر دنیا است. طبق آخرین آمار که مارس ۲۰۱۴ به وسیله مرکز کنترل و پیشگیری از بیماری ها منتشر شد، از هر ۶۸ کودک آمریکایی یک نفر به اوتیسم مبتلاست. این رقم ۲۰ تا ۳۰ برابر آمار مبتلایان به اوتیسم در سال ۱۹۷۰ است. این سوال که آیا واکسیناسیون در بروز اوتیسم نقش دارد محتمل و ارزشمند بود و به همین دلیل محققان بسیاری در رابطه با آن مطالعاتی انجام دادند. بررسی ها نتایج ضد و نقیضی نشان می داد اما آخرین تحقیق در این رابطه در ژانویه انجام شد. دولت این کشور تزریق واکسن MMR را متوقف کرد اما این مساله هیچ تاثیری در کاهش مبتلایان به اوتیسم نداشت. با وجود اینکه این تحقیقات در مطبوعات تخصصی و علمی منتشر شد اما تردیدها و نظریات مخالف همچنان ادامه پیدا کردند. نگرانی دیگری که در مورد واکسن ها اعلام شد، مربوط به ماده ای به نام تیمروسال بود که نوعی جیوه است و از سال ۱۹۳۰ به عنوان نگهدارنده در واکسن ها استفاده می شود. برخی افراد معتقد بودند این فلز سنگین می تواند تاثیرات منفی بر مغز بگذارد و عامل بروز اوتیسم است. در کالیفرنیا تیمروسال از واکسن ها حذف شد اما حتی این موضوع نیز در کاهش تعداد مبتلایان به اوتیسم نقشی نداشت. آنچه امروز بیشتر در معرض توجه است، نقش آلاینده ها در بروز آسیب های مغزی و اوتیسم است.

واکسن ها جان ۳ میلیون نفر را سالانه نجات می دهند

آنچه واضح است اینکه واکسیناسیون سلاحی مطمئن در برابر بیماری های عفونی است. واکسیناسیون نوعی عین اینکه عملی برای پیشگیری شخصی است، نوعی حمایت و حفاظت اجتماعی محسوب می شود. سالانه ۳ میلیون نفر با واکسیناسیون از مرگ نجات پیدا می کنند و واکسن بعد از شرایط بهداشت عمومی و آب لوله کشی سلاحی پایه ای برای مقابله با بیماری های عفونی است. با وجود این، هنوز یک سوم کودکان در دنیا از این نعمت محروم هستند. سازمان جهانی بهداشت با اشاره به کشورهایی نظیر هند، پاکستان و نیجریه اعلام کرد در سال ۲۰۱۳، ۲۲ میلیون کودک نتوانسته اند در برابر دیفتری، کزاز و سیاه سرفه واکسینه شوند و نیمی از این کودکان در ۳ کشور نامبرده زندگی می کنند. به گزارش سازمان جهانی بهداشت، سالانه می توان با انجام واکسیناسیون های رایج و معمول از مرگ یک و نیم میلیون نفر پیشگیری کرد. ■

منبع: Le monde

شرکت دارویی استروژنکابا «قیچی ژنتیکی» داروهای جدیدی می‌سازد

قیچی ژنتیکی؛ کلید درمان بیماری‌های گوناگون

| مترجم: آتوسا آرمین |

فناوری کریسپر می‌تواند با هزینه کمتر و سرعت بیشتر، قفل درمان بسیاری از بیماری‌ها با منشا ژنتیکی را باز کند. شرکت داروسازی بریتانیایی استروژنکابا اعلام کرده که یک طرح تحقیقاتی وسیع را برای درمان منشاء ژنتیکی بیماری‌های ناتوان‌کننده آغاز کرده تا با استفاده از «قیچی ژنتیکی» برای این بیماری‌ها دارو تولید کند. دکتر لورنز مایر، معاون استروژنکابا، این پروژه تحقیقاتی را یکی از بزرگترین تحولات بیوتکنولوژی در دهه‌های اخیر توصیف کرده است.

در این طرح، استروژنکابا برای یافتن درمان دیابت، بیماری‌های تنفسی، انواع سرطان، بیماری‌های قلبی و بیماری‌های دستگاه ایمنی از فناوری کریسپر (Crispr) که به «قیچی ژنتیکی» موسوم شده، استفاده خواهد کرد. در این طرح، ۴ موسسه تحقیقاتی دانشگاهی و صنعتی آمریکایی و بریتانیایی با استروژنکابا همکاری می‌کنند. جزئیات مالی این طرح تحقیقاتی اعلام نشده اما قرار است استروژنکابا که از یک سال پیش برنامه کریسپر خود را آغاز کرده، امکانات تحقیقاتی خود را در اختیار این موسسه‌ها بگذارد.

فناوری کریسپر

برای این پروژه از شیوه‌ای به نام فناوری «کریسپر» استفاده خواهد شد که به زبان ساده بریدن و جدا کردن ژن معیوب از ترکیب ژنتیکی سلول است. این شیوه سریع‌تر و ارزان‌تر و دقیق‌تر از شیوه‌های رایج فعلی در ویرایش ژن است.

کریسپر روشی دقیق و سریع برای ویرایش ژن است با اینکه تقریباً ۱۵ سال از تکمیل پروژه ژنوم انسان می‌گذرد، هنوز در درمان بیماری‌های با منشاء ژنتیکی، تحول مورد انتظار را ایجاد نکرده و تعداد اندکی دارو بر اساس نتایج این پروژه بزرگ تولید شده است اما اکنون کارشناسان امیدوارند پروژه کریسپر نه تنها در درمان این بیماری‌ها تحولی اساسی به وجود آورد بلکه این درمان‌ها را در آینده نه چندان دور محقق کند. کریسپر در سال ۱۹۸۷ در باکتری ای‌کولای کشف شد و دانشمندان متوجه شدند که در ژنوم باکتری، قطعاتی از مولکول DNA پشت سر هم یا با فاصله تکرار می‌شوند. اما ۱۰ سال طول کشید تا در سال ۲۰۰۷ روشن شود این

توالی‌های تکرار شونده در واقع سیستم ایمنی اکتسابی باکتری به‌خصوص در مقابل ویروس‌ها و پلاسمیدهاست. به عبارت دیگر، همانگونه که سیستم ایمنی موجودات پیچیده‌تر مثل انسان با قرار گرفتن در معرض میکروب‌ها و ویروس‌ها نحوه مقابله با آنها را یاد می‌گیرد، باکتری‌ها با استفاده از کریسپر کار مشابهی انجام می‌دهند. کریسپر با تخریب ژنوم ویروس، باکتری را در مقابل آن محافظت می‌کند. دانشمندان دریافتند این سیستم به آنها امکان می‌دهد با دقتی بی‌سابقه، هر ژنی را در هر کدام از ۲۳ کروموزوم انسان تغییر دهند، بدون اینکه به جهش ژنتیکی نیاز باشد. انسان تقریباً ۲۴ هزار ژن دارد که در طول مارپیچ دو رشته‌ای DNA در تمام سلول‌های بدن قرار دارند. سال گذشته محققان دانشگاه هاروارد از کریسپر برای

ویرایش ژن در سلول انسان استفاده کردند و نشان دادند کریسپر را می‌توان مثل قیچی جراحی برای ویرایش ژن انسان به کار گرفت، یعنی ژنی را که ایجاد بیماری کرده برید و جدا کرد و به جای آن ژن سالم نشانند. استروژنکابا معتقد است فناوری کریسپر سرعت تولید دارو و اثبات موثر بودن آن را بسیار بیشتر می‌کند و با پایین آوردن احتمال خطا در تولید ترکیب‌های آزمایشی، هزینه تحقیقات و تولید داروهای جدید را کاهش می‌دهد.

منه پانگولوس مدیر بخش نوآوری‌های استروژنکابا می‌گوید: «کریسپر ابزاری ساده اما قدرتمند است که به ما امکان می‌دهد ژن‌هایی را که در سیر بیماری اهمیت دارند، دستکاری و تاثیر این اصلاح ژنتیکی را به شیوه‌ای بسیار اختصاصی ارزیابی کنیم.» ■ منبع: MNT

کارشناسان می‌گویند: کودهای نامناسب خاک را فقیر می‌کنند، سطح ایمنی غذایمان را کاهش می‌دهند

کود نامناسب = خاک فقیر = کاهش ایمنی

| مهدبه آقامانی |

غذایی که می‌خوریم باید به گونه‌ای باشد که به سلامت ما کمک کند نه آنکه روند بیمار شدن مان را تسهیل کند. این جمله معنی ایمنی غذا یا همان FOODSAFETY است. در حقیقت مساله ایمنی غذا آنقدر اهمیت دارد که سالانه می‌تواند از بسیاری از بیماری‌ها و مرگ‌ومیرهای ناشی از بیماری پیشگیری کند. در کشور ما همواره یکی از معضله‌های اصلی در سیستم بهداشت و درمان، همین بحث ایمنی غذاست که می‌توان نمونه بارز آن را باقیمانده سموم و آفت‌کش‌ها در سبزی‌ها و میوه‌ها دانست. بنابراین آنچه باید به آن توجه کنیم، این است که ایمنی غذایی چقدر جزو اولویت‌های مسئولان و مردم است و چگونه می‌توان این بازار بلبشو و ناپایمن مواد غذایی در کشور را سامان داد.

زیر سوال ببرد. رئیس دفتر بهبود تغذیه جامعه وزارت بهداشت نیز این مشکل را تایید می‌کند و توضیح می‌دهد: «متاسفانه قوانین مربوط به تخلقات مواد غذایی در کشور ما بازدارنده و به روز نیست و افرادی که مواد غذایی تقلبی تولید می‌کنند با پرداخت جریمه مختصر، دوباره به کار خود ادامه می‌دهند و فضای بیشتری برای تقلب پیدا می‌کنند. در صورتی که جریمه افرادی که سلامت مردم را به خطر می‌اندازند، باید آنقدر زیاد باشد که کسی جرأت نکند مرتکب چنین تخلفاتی شود؛ مثلاً در بازار نمک‌هایی وجود دارد که زیرزمینی تولید می‌شود و هیچ نظارتی بر آنها وجود ندارد و اطلاع‌رسانی در اینباره نیز به مردم قوی نیست.»

ایمنی غذا با سرطان مرتبط است

موضوع مهم دیگری که دکتر عبداللهی به آن اشاره می‌کند، ارتباط ایمنی غذا با بروز بیماری‌هاست: «انواع آلودگی مواد غذایی می‌تواند باعث اختلال‌های کبدی، کلیوی و گوارشی در بدن شود، ضمن اینکه این اختلال‌ها می‌تواند زمینه بروز سرطان را فراهم کند. همچنین اگر فلزات سنگین در مواد غذایی باشد، تجمع آن در

سلامت محصولات ارزیابی شود ولی متاسفانه در کشور ما، نظارت بر سلامت مواد غذایی در بخش‌های متعددی انجام می‌شود و همین تداخل وظایف یا موازی کاری باعث می‌شود برخی مسائل در این بین فراموش شود. بخشی از نظارت‌ها بر عهده سازمان غذا و دارو است، بخشی بر عهده سازمان استاندارد، سازمان دامپزشکی و بخشی نیز بر عهده وزارت جهاد کشاورزی، در حالی که برای ایجاد ایمنی غذایی باید وظایف هر نهادی مشخص باشد.»

فکری به حال مواد غذایی زیرزمینی کنیم

سازمان غذا و دارو بر کارخانه‌های تولیدی محصولات غذایی نظارت دارد و آنهایی که مجوزشان را از این سازمان دریافت کردند، تحت نظارت مستمر کارشناسان سازمان غذا و دارو هستند اما در کشور ما یک مشکل بزرگ مواد غذایی زیرزمینی و قاچاق است که نه نظارتی بر آنهاست و نه توان مقابله با آنها. این مشکل می‌تواند تا حد زیادی ایمنی غذا را

دکتر زهرا عبداللهی، رئیس دفتر بهبود تغذیه و جامعه وزارت بهداشت در گفت‌وگو با «سلامت»، موضوع امنیت غذایی را از چند منظر دارای اهمیت می‌داند: «غذایی که مردم می‌خورند باید عاری از هر نوع آلودگی میکروبی، شیمیایی، فلزات سنگین و سموم و آفات باشد و کیفیت غذا از لحاظ تغذیه‌ای، اهمیت دارد مثلاً روغنی که مصرف می‌شود،

نباید اسید چرب ترانس داشته باشد و اسید چرب ترانس آن باید زیر ۲ درصد باشد. سبزی یا میوه‌ای که در بازار موجود است، نباید به سموم و دفع آفات آلوده باشد یا نمکی که مصرف می‌شود، باید تصفیه شده و عاری از ناخالصی‌هایی مانند فلزات سنگین باشد.» دکتر عبداللهی با

بیان اینکه مساله ایمنی غذا را باید از ابتدای کشت ایجاد کنیم، تأکید می‌کند: «سلامت مواد غذایی باید در تمام مراحل کشت، عرضه، تولید، توزیع و... در یک نظام نظارت و پایش و ایمنی قرار داشته باشد و مدام

متاسفانه

قوانین مربوط به تخلقات مواد غذایی در کشور ما باز دارنده نیستند و متخلفان با پرداخت جریمه دوباره به کار خود ادامه می‌دهند

-دکتر عبداللهی

«به مناسبت هفته سلامت» در گفتگو با اعضای کمیسیون بهداشت مجلس مطرح شد

سلامت، تولیدکنندگان و مردم را به تولید و مصرف آن تشویق می‌کردند.

حسن تامینی لیچایی، نایب رئیس کمیسیون بهداشت مجلس، در این زمینه می‌گوید: «یکی از مهم‌ترین راه‌های نجات کشور از بیماری‌های غیرواگیر، استفاده از محصولات ارگانیک است.» «تامینی لیچایی که بقایای سموم در محصولات کشاورزی را یکی از علل افزایش بیماری‌ها می‌داند، تصریح می‌کند: «متاسفانه در این زمینه فعالیت‌های انجام‌ندادیم و علت بروز برخی بیماری‌های غیرواگیر ناشی از همین بی‌توجهی است.»

سلامت که از اول اردیبهشت آغاز شده، پنج‌مین روز به این نام نامگذاری شده است.

با توجه به اینکه یکی از علل افزایش بیماری‌های غیرواگیر، نبود غذای سالم است، برنامه‌ریزی صحیح در این زمینه ضروری به نظر می‌آید. با همین نگاه بود که چندی پیش برنامه‌هایی برای کاهش آسیب غذایی و به عبارتی تهیه و تولید محصولات ارگانیک در دستور کار قرار گرفت و مدتی است خبر از ورود محصولات آن به بازار و حتی خرید و فروش گسترده آن مطرح شد. موضوعی که بسیاری از مسئولان حوزه

ایمنی غذا با کاهش آلاینده‌های غذایی

نوع تغذیه و ایمنی غذا، نه تنها دغدغه مسئولان حوزه سلامت و جامعه ماست بلکه به نظر می‌آید این موضوع نگرانی نظام‌های سلامت همه جهان است، به گونه‌ای که سازمان جهانی بهداشت، شعار سال را «ایمنی غذا از مزرعه تا سفره» تعیین کرده است. در این میان همراستا با اهداف جهانی این سازمان در هفته

سمپاشی می‌کند، باید به طور پیوسته با همه افرادی که محصول کاشتند، در ارتباط باشد. اگر قرار باشد هر کس کار خودش را بکند؛ کود نامناسب به خاک می‌زنند، نیترات خاک بالا می‌رود و بعد سرطان زیاد می‌شود و بعد وزارت بهداشت باید با سرطان مقابله کند.»

سیستم شبکه برای ایمنی غذایی

بخش عمده محصولات کشاورزی را روستاییان تولید می‌کنند ولی آیا آنها با مساله ایمنی غذایی آشنایی دارند؟ دکتر شیخ الاسلام در پاسخ به این سوال در مورد طرحی صحبت می‌کند که می‌تواند آگاهی کشاورزان روستایی را بالا ببرد: «در حال حاضر جمعیت روستایی کم و جمعیت تحت پوشش بهورزان نیز کمتر شده بنابراین می‌توانیم از طریق بهورزان کلاس‌های آموزشی برای کارگرهای مزارع و مدیران باغ‌ها بگذاریم و آنها را با ایمنی غذا آشنا کنیم. در حقیقت باید بحث ایمنی مواد غذایی را در شبکه ادغام کرد تا از این طریق کشاورزان آموزش ببینند. از طرف دیگر، بیشتر محصول‌هایی مانند آجیل، آلو و قیسی از روستا وارد شهر می‌شوند بنابراین لازم است ایمنی غذا را به وسیله بهورزان در روستاها ایجاد کرد.»

وی با بیان اینکه هم‌اکنون مساله ایمنی غذا جزو وظایف بهورزان تعریف نشده، می‌افزاید: «به راحتی می‌توان از ظرفیت بهورزان برای نظارت بر سلامت مواد غذایی استفاده کرد. به طور مثال، نظارت بر یک مزرعه گوجه‌فرنگی چگونه صورت می‌گیرد یا سم و کودی که استفاده می‌کند، از چه نوع است، نیروهای وزارت کشاورزی نیز کافی نیستند، بنابراین نظارت و آموزش‌ها کافی نیست و هر نهادی جداگانه کار می‌کند و بعد سالانه میلیاردها تومان صرف وارد کردن داروی سرطان و درمان آن و حتی مسمومیت‌های گوارشی می‌کنیم، در حالی که می‌توان از آن پیشگیری کرد.»

باید نگاهمان را فراتر ببریم و به جای ایمنی غذا از مزرعه تا سفره، بگوییم ایمنی غذا از خاک تا سفره
- دکتر شیخ الاسلام

شعار روز جهانی سلامت: ایمنی غذا از مزرعه تا سفره

جا نشات می‌گیرد. دکتر ربابه شیخ الاسلام، متخصص اپیدمیولوژی تغذیه و مدیر موسسه سلامت، تغذیه و توسعه در گفت‌وگو با «سلامت» به سلامت خاک در بحث ایمنی غذا تاکید دارد: «باید نگاهمان را فراتر ببریم و به جای ایمنی غذا از مزرعه تا سفره بگوییم ایمنی از خاک سفره. در حال حاضر در دنیا بحث غنی کردن خاک مطرح است به گونه‌ای که به جای آنکه کودهای میکروبی و سمی به گیاهان بدهیم، باید از کودهای مغذی استفاده کنیم. با دادن کودهای نامناسب، خاک فقیر می‌شود و گیاه دچار فقر غذایی خواهد شد و بعد حیوان و انسان نیز دچار مشکل خواهند شد.»

دکتر شیخ الاسلام نقش نظارت یکپارچه در ایمنی غذایی را بسیار مهم می‌داند و توضیح می‌دهد: «در مورد سلامت مواد غذایی باید با نگاه همه‌جانبه، نظارت یکپارچه‌ای داشته باشیم؛ کسی که محصولی می‌کارد باید به سلامت خاک اهمیت بدهد و کسی که مزرعه را

بدن می‌تواند باعث ایجاد سرطان شود. مطالعه‌ها ثابت کرده، وجود باقیمانده سموم در میوه‌ها و سبزی‌ها با بیماری پارکینسون و سرطان خون ارتباط دارد. از طرف دیگر سومین عامل مرگ‌ومیر در کشور ما سرطان است بنابراین برای پیشگیری از سرطان، غذای سالم، آب سالم و هوای سالم اهمیت زیادی دارد.» مدیر دفتر بهبود تغذیه جامعه وزارت بهداشت، با اشاره به شعار امسال سازمان جهانی بهداشت، بحث بیماری‌های غیرواگیر را مقوله‌ای بین‌المللی می‌داند و می‌گوید: «یکی از عوامل خطر بیماری‌ها غیرواگیر، آلوده بودن مواد غذایی است. در بسیاری از کشورها، بیماری‌های اسهالی و مسمومیت‌های ناشی از بیماری‌های منتقله از غذا یک مشکل عمده است، بنابراین هم بیماری‌های غیرواگیر دار و هم بیماری‌های واگیردار منتقله از غذا یک مساله جهانی است که باید با آن مقابله کرد.»

خاک فقیر، ایمنی غذا را کم می‌کند

یک سر کلاف ایمنی مواد غذایی به کشاورزی و نحوه تولید یک محصول برمی‌گردد که در کشور ما هنوز کشاورزی سنتی رواج دارد و بسیاری از مشکلات از همین

بازگشتیم. البته این به معنای تلاش نکردن برای بهبود و ایمنی غذا نیست؛ چنانچه رحمتا... حافظی، رئیس کمیسیون سلامت، محیط زیست و خدمات شهری شورای شهر تهران می‌گوید: «به این منظور جلساتی با وزارت بهداشت و درمان و جهاد کشاورزی، سازمان محیط زیست، سازمان استاندارد و سایر سازمان‌ها و حوزه‌های مرتبط برگزار شد که در نهایت بعد از برگزاری این جلسات متعدد بار کدگذاری محصولات غذایی به وسیله وزارت جهاد کشاورزی پذیرفته شد.»

وی در ادامه گفت: «فروش مرغ و تخم‌مرغ ارگانیک هم یک دروغ بزرگ است، چون در ایران غذای ارگانیک مرغ وجود ندارد که بخواهیم مرغ و تخم مرغ ارگانیک تولید کنیم.»

البته گوشت گوسفند ارگانیک وجود دارد ولی اگر کسی مدعی عرضه گوشت گاو و شتر و هر جانور دیگری به شکل ارگانیک شد، آن هم فریب است.»
بسیار این اظهارات یکباره تمام مسیری که برای بهبود شرایط تغذیه‌ای کشور ترسیم کرده بودیم، مخدوش شد و بار دیگر به ابتدای راه و همان شرایط نگران‌کننده

وی در پایان تاکید می‌کند: «اگر نگران رشد این بیماری‌ها هستیم، باید به سمت مصرف محصولات ارگانیک، محصولات استاندارد و با کیفیت برویم.»
متأسفانه با وجود باب شدن خرید و فروش برخی محصولات ارگانیک صیفی و سبزی در کشور، چندی پیش، مهدی مهدی‌پور، دبیر انجمن ارگانیک ایران و مسئول فروشگاه‌های مجاز محصولات ارگانیک، درباره محصولات مختلفی که با این عنوان در بازار به فروش رسیده است، اعلام می‌کند: «ما در ایران اصلاً سبزی و صیفی ارگانیک نداریم.»

محیط زیست نیازمند دیپلماسی فعال و کارآمد

«لوزان» محیط زیست کجاست؟

| کپارش یشایایی / فعال محیط زیست |

منابع ارزشمند طبیعی محدود است و تقاضای مردم روی زمین برای استفاده از این منابع روز به روز افزایش می‌یابد. آتش بسیاری از جنگ‌ها و تنش‌ها بر سر مسائل زیست محیطی و برای دسترسی به این منابع ارزشمند طبیعی مانند آب و زمین حاصلخیز روشن می‌شود. انسان آنچنان آزمندانه و نابخردانه این منابع محدود را مصرف می‌کند که گویا نه تنها به فکر آینده فرزندانش که به فکر آینده خود هم نیست. جدای از چالشی که در داخل برای محیط زیست پیش روی ماست، مسائل و مشکلات فراملی هم رو در روی کشور قرار دارند. مشکلات زیست محیطی از جمله آلودگی، کمبود آب، نابودی جنگل‌ها و سایر مشکلات حد و مرز نمی‌شناسند و باید با همکاری همه کشورهای درگیر حل شود. درختی که در اروپا قطع می‌شود بر اقلیم ایران، و تالابی که در ایران خشک می‌شود بر سایر کشورها اثر گذار خواهد بود.

شعار دلفریب خود کفای اقدام به توسعه غیر کارشناسانه کشاورزی کردیم و هرگز فکر نکردیم آب کافی نداریم. به تاراج بردن آب‌های جاری و سدسازی‌هایی که برخی از آنها با کمک رانت و بیشتر به دلیل بهره‌برداری مالی انجام گرفت، باعث خشک شدن تالاب‌ها و دریاچه‌های کشورمان شد. برداشت بی‌رویه از آب‌های زیرزمینی سطح ایستایی بسیاری از این منابع را مدام پایین می‌برد و در مواردی به دلیل نشست زمین، امکان جایگزینی مجدد این منابع آب حتی در سال‌های پرباران از دست خواهد رفت. توسعه غیر کارشناسانه کشاورزی به همراه انتخاب الگوی کشت نامناسب و روش‌های مسرفانه آبیاری، نیازمند

بی‌آبی

از دیگر مشکلات اصلی منطقه که اتفاقاً بخش عمده‌ای از طغیان ریزگردها هم به آن بر می‌گردد مشکل کم آبی است. تغییرات اقلیم و خشکسالی‌های بلند مدت با ضعف مدیریت و اجرای پروژه‌های غیر کارشناسانه همراه شدند تا فاجعه کم آبی در خاور میانه دورنمایی غم‌انگیز را برای این منطقه به خصوص کشور ما ترسیم کند. بدون اینکه در نظر بگیریم ارزش آب در کشور گرم و خشک ما بسیار بیش از کشورهای پرباران اروپایی و برخی از ایالت‌های آمریکاست و بدون اینکه در نظر بگیریم میزان تبخیر در کشور ما بسیار بالاست، با طرح

ریزگردها

ریزگردها به مشکلی جدی تبدیل شده‌اند. بخش عمده‌ای از طغیان ریزگردها که سلامت هموطنان ما را هدف قرار داده است مربوط به کشورهای مجاور از جمله عراق است. به خاطر ناآرامی‌ها در عراق این کشور علاقه یا توانی برای پیگیری و حل موضوع ریزگردها ندارد و سایر کشورها هم چون از ریزگردها آسیب نمی‌بینند توجهی به آن ندارند. ایران قربانی اصلی ریزگرد هاست و به نظر می‌رسد عزم مبارزه برای حل این مشکل باید از کشور ما جزم شود و در این رهگذر ناچاریم که فعالانه با کشورهای منطقه مذاکره کنیم.

فناوری‌های پیشرفته سایر کشورها نیاز دارد. اگرچه مبدا تولید گازهای گلخانه‌ای در کشور ماست، اما حقیقت این است که این آلودگی حد و مرز نمی‌شناسد و همه زمین از آلودگی متضرر می‌شوند. حقیقت دیگر هم این است که مقداری از تولید گازهای گلخانه‌ای در کشور ما به دلیل تولیدات فرآورده‌های نفتی و پتروشیمی است که در کشورهای دیگر مصرف می‌شود.

آیا نباید سهمی از این آلودگی به کشورهای انتقال یابد که از این فرآورده‌ها استفاده می‌کنند؟ با توجه به تغییرات اقلیم که به دلیل تولید گازهای گلخانه‌ای رخ داده است، بحث بر سر تولید و مهار این گازها به زودی به چالشی بین‌المللی تبدیل خواهد شد و البته کشورهای صنعتی و پیشرفته از جمله آمریکا با اینکه در رده دوم تولیدکننده‌های دی‌اکسید کربن قرار دارد، تاکنون کمترین مسئولیت را بر عهده گرفته‌اند.

همزمان با حرکت به سوی رفع مشکلات داخلی محیط زیست، به کار گرفتن یک دیپلماسی قدرتمند و فعال برای مدیریت بحران‌های زیست‌محیطی بین کشورهای منطقه و جهان، در آینده‌ای نه چندان دور - شاید در عمر همین دولت - اجتناب‌ناپذیر به نظر می‌رسد. از هم اکنون باید به فکر باشیم. قبل از اینکه رسیدن به تنش و بحران برای مشکلات بر شمرده شده - که مطمئناً فقط بخش کوچکی از همه مشکلات است - باعث بی‌آبی، فقر، مهاجرت‌های ناخواسته و به دنبال آن، ناامنی و جنگ شود. حل مشکلات به کمک دیپلماسی بسیار ارزان‌تر و بسیار ایمن‌تر است. هنری که سیاستمداران ایرانی در این دوره از مذاکرات هسته‌ای ثابت کردند به بهترین شکل می‌توانند از آن استفاده کنند. همه کشورها روی یک زمین زندگی می‌کنند. ■

دریای سیاه به این راه یافته تهدید می‌شود. دریای مازندران به‌وسیله لکه‌های نفتی حاصل از عملیات سکوها در شمال این دریا، صید بی‌رویه ماهیان استخوانی در همه کشورها، ورود فاضلاب و پساب‌های کشاورزی آلوده به سموم شیمیایی به‌وسیله همه کشورها از جمله ایران، صید پرندگان مهاجر اروپایی عمدتاً در ایران، شکار بی‌رویه فک خزری به‌خاطر استفاده از پوست آن در کشورهای شمالی و سایر مشکلات تهدید می‌شود. اگر کشورهای کوهستانی که از خون بی‌دریغ نعمت این دریا بهره می‌برند، بیش از این با خوش‌خیالی (بی‌خیالی) به این دریا آسیب بزنند، شاید در آینده این دریای زنده دچار مشکلات زیادی شود.

تحریم‌ها به زبان محیط زیست

به گفته معصومه ابتکار، معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست، اعمال تحریم‌های ناعادلانه مانع از دستیابی کشور به فناوری‌های کاهش تولید گازهای گلخانه‌ای شده است.

ضعف مدیریت داخلی هم دست به دست تحریم‌ها داده و باعث شده ایران در رده دهم کشورهای تولیدکننده گازهای گلخانه‌ای قرار داشته باشد. رتبه‌بندی‌ای هم به‌وسیله آژانس اطلاعات انرژی آمریکا و سازمان بهداشت جهانی انجام شده که در آن کشورها بر اساس تولید مطلق گاز دی‌اکسید کربن و آلاینده‌های کمتر از ۱۰ میکرون مرتب شده‌اند. محمدحسین اردشیری، مدیر ایمنی، بهداشت و محیط زیست وزارت نفت ایران گفته است اگر ۵ سال دیگر نتوانیم آلاینده‌ها را کنترل کنیم، مشمول پرداخت جریمه‌های سنگین می‌شویم. ایران برای مهار گازهای گلخانه‌ای به کمک، همفکری و

آب فراوانی است و این گونه شد که ۹۰ درصد آب این کشور کم‌آب برای کشاورزی مصرف شد. آمارها نشان می‌دهد از این ۹۰ درصد هم ۶۰ درصد آن اتلاف و اسراف است. ارزش بالای آب در کشور گرم و خشک ایران، شاید ما را به این نتیجه برساند که بهتر است از کاشت برخی محصولات کشاورزی صرف‌نظر کنیم. به احتمال زیاد، واردات محصولات کشاورزی بسیار ارزان‌تر و عملی‌تر از وارد کردن آب است اما ورای همه مشکلات آب که در کشور باید با آنها دست و پنجه نرم کنیم، چالش‌های فراملی نیز پیش روی ما قرار دارد. ایران با کشورهای مجاور خود دارای حوضه آبریز مشترک است. عراق (کارون)، ترکمنستان (اترک)، آذربایجان و ارمنستان (اراس) و افغانستان (هیرمند). همه این رودها مانند شریان‌های حیاتی منطقه هستند. علاوه بر همه اینها، کشورهای ترکیه و سوریه هم با بستن چند سد، مانع از ریزش آزادانه جریان آب به کشور عراق و تالاب‌های آن شده‌اند که باعث خشک شدن تالاب‌ها و ایجاد کانون‌های تولید گرد و خاک می‌شود. با تداوم خشکسالی‌ها و نداشتن مدیریت صحیح منابع آب، آینده منطقه بسیار پرتنش و تاریک به نظر می‌رسد. آینده‌ای که همه کشورهای منطقه در آن سهیم خواهند بود. به زودی تامین حقایق کشورها از اساسی‌ترین چالش‌های منطقه خواهد بود.

دریای مازندران

دریای مازندران بین ۵ کشور ایران، قزاقستان، ترکمنستان، آذربایجان و روسیه قرار دارد و هم اکنون با آلودگی‌های نفتی و غیرنفتی، صید و شکار بی‌رویه و گونه مهاجم شانه‌داری که با آب توازن کشتی‌ها از

موزه صلح؛ روایتگر دردهای جاننازان شیمیایی

به بهانه روز جهانی بزرگداشت قربانیان سلاح‌های شیمیایی

است. روابان این موزه‌ها که داوطلبانه فعالیت می‌کنند، می‌خواهند به جهانیان اعلام کنند که ما قربانی شده‌ایم و به هیچ وجه نمی‌خواهیم از این سلاح‌ها استفاده شود. ۳۲ سال قبل، رژیم صدام با تجاوز به کشور ما از سلاح ممنوعه‌ای استفاده کرد. در این حمله‌ها ۱۰ هزار نفر قربانی سلاح شیمیایی شدند و نزدیک به ۸ هزار و ۵۰۰ نفر از هموطنان نیز جان خود را از دست دادند. اندیشه تاسیس موزه صلح تهران در ملاقات اعضای انجمن حمایت از قربانیان سلاح‌های شیمیایی در تهران، با مسئول هماهنگی شبکه جهانی موزه‌های صلح در سال ۱۳۸۴ شکل گرفت. «هدف این موزه همانند بسیاری از موزه‌هایی که در جهان در این زمینه فعالیت می‌کنند، این است که هیچ جنگی در دنیا اتفاق نیفتد و دیگر از سلاح شیمیایی استفاده نشود. ما می‌خواهیم با برگزاری کارگاه‌های آموزشی، نمایشگاه‌ها، بازدیدها و برگزاری مراسم مختلف با موضوع فرهنگ صلح، آشتی و حقوق بشر دوستانه بین‌المللی، خلع سلاح و پیامدهای جنگ، اطلاع‌رسانی می‌کند. کسانی که قربانی سلاح‌های شیمیایی شده‌اند، با توجه به سختی‌ها، درد ورنجی که دارند، دیگر نمی‌خواهند قربانی شدن دیگر مردم دنیا را ببینند. برای اینکه قربانیان جنگ بتوانند راوی اتفاقی که برایشان پیش آمده باشند چه بهتر اینکه در فعالیت‌های اجتماعی مرتبط با موضوع جنگ و صلح فعالیت داشته باشند.»

موزه صلح تهران، تفاوت بسیاری با موزه‌های دیگر پایتخت دارد. در کنار اسناد و اشیای منحصر به فردی که از جنگ شیمیایی به نمایش درآمده، قربانیان جنگ، با حضورشان راوی اتفاق‌های ۸ سال دفاع مقدس هستند. روایاتی که نه در کتاب‌ها و فیلم‌ها بلکه خودشان تجربه‌ها، خاطرات و فداکاری‌های زندگی و هم‌زمان‌شان را با وجود زخم‌های کهنه‌ای که دارند، روایت می‌کنند. اسناد زنده‌ای که با حضورشان فداکاری و ایثار را برای کسانی که آن زمان را تجربه نکرده‌اند، مطرح و با وجود دردی که دارند، انسان‌ها را به صلح و دوستی دعوت می‌کنند. در جهان حدود ۱۵۰ موزه صلح در حال فعالیت هستند که موضوعات آن به جنگ، شهدا و کشته‌شدگان دفاع در برابر تجاوز مربوط می‌شود. در واقع، اطلاع‌رسانی و بازدارندگی از سلاح‌های شیمیایی برای نشان دادن پیامدهای ناگوار حاصل از جنگ، خشونت و ترویج فرهنگ صلح و دوستی، بین افراد جامعه و ملت‌ها، هدف راهاندازی این موزه‌ها بوده